

Pla Director País de Pau

Proposta del Consell Català de Foment de la
Pau

*Aquest document ha estat elaborat per **GLOBALCODES** (Globalization, Conflicts, Security and Development) de Blanquerna-Universitat Ramon Llull, grup de recerca encarregat de la sistematització i estructuració de les aportacions recollides durant la fase participativa del Fòrum Català per la Pau (d'abril a juny de 2025).*

El document base per a una política pública de pau incorpora les esmenes i revisions formulades pels membres del Consell Català de Foment de la Pau i va ser aprovat en la sessió plenària del Consell del 18 de desembre de 2025. En aquesta mateixa sessió es va elevar la proposta al Govern de la Generalitat de Catalunya, representat per la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament del Departament d'Unió Europea i Acció Exterior

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ.....	4
METODOLOGIA D'ELABORACIÓ DE LA PROPOSTA.....	9
MISSIÓ, VALORS I PRINCIPIS ORDENADORS	10
PRIORITATS ESTRATÈGIQUES	14
EIX 1. CULTURA DE PAU	15
<i>Objectiu estratègic 1.1. Impulsar la cultura de la pau en l'educació formal i la recerca</i>	<i>15</i>
<i>Objectiu estratègic 1.2. Promoure la cultura de pau en l'educació no formal i social</i>	<i>18</i>
<i>Objectiu estratègic 1.3. Promoure la cultura de pau en els mitjans i les xarxes socials</i>	<i>22</i>
EIX 2. SEGURETAT I JUSTÍCIA.....	25
<i>Objectiu estratègic 2.1. Departaments i agents socials s'impliquen en el paradigma de la seguretat lligada amb la justícia</i>	<i>26</i>
<i>Objectiu estratègic 2.2. Reduir la percepció d'inseguretat</i>	<i>27</i>
<i>Objectiu estratègic 2.3. Desplegar la mediació i les pràctiques restauratives.....</i>	<i>29</i>
EIX 3. CONFLICTES, VIOLÈNCIA I PAU	31
<i>Objectiu estratègic 3.1. Reforçar l'arquitectura institucional de prevenció i resposta a conflictes violents internacionals.....</i>	<i>32</i>
<i>Objectiu estratègic 3.2. Donar suport a persones i organitzacions que treballen per la pau i els drets humans.....</i>	<i>34</i>
<i>Objectiu estratègic 3.3. Impulsar la justícia transicional i els seus elements des d'una perspectiva de memòria històrica.....</i>	<i>37</i>
<i>Objectiu estratègic 3.4. Promoure el desarmament, la desmilitarització i la desnuclearització.....</i>	<i>40</i>
EIX 4. AMENACES I REPTES GLOBAIS PER A LA PAU.....	43
<i>Objectiu estratègic 4.1. Promoure la justícia ambiental com un dret humà</i>	<i>43</i>
<i>Objectiu estratègic 4.2. Promoció d'una contractació pública que respecti els drets humans</i>	<i>45</i>
<i>Objectiu estratègic 4.3. Promoció d'una política d'acollida transformadora de les persones migrades i refugiades</i>	<i>47</i>
<i>Objectiu estratègic 4.4. Contrarestar actituds xenòfobes i el discurs de l'odi i la por</i>	<i>49</i>
<i>Objectiu estratègic 4.5. Alternatives davant els reptes plantejats per les guerres híbrides</i>	<i>51</i>
EIX 5. DONES, PAU I SEGURETAT.....	53
<i>Objectiu estratègic 5.1. Garantir i potenciar la participació efectiva i el lideratge de les dones en la pau i la seguretat</i>	<i>54</i>
<i>Objectiu estratègic 5.2. Visibilitzar i reconèixer les dones com a agents actius en la construcció de la pau i donar-los suport</i>	<i>56</i>
<i>Objectiu estratègic 5.3. Incorporar de manera transversal la perspectiva feminista i interseccional en totes les polítiques.....</i>	<i>57</i>
<i>Objectiu estratègic 5.4. Enfortir el teixit associatiu de dones, feminista i pacifista</i>	<i>60</i>
<i>Objectiu estratègic 5.5. Fomentar la formació i l'expertesa en mediació feminista i cultura de pau.....</i>	<i>61</i>
EXECUCIÓ I COORDINACIÓ	65
SEGUIMENT I AVALUACIÓ.....	67
ANNEX I. NORMATIVA EXISTENT DEL GOVERN DE LA GENERALITAT EN MATÈRIA DE CULTURA DE PAU	69

INTRODUCCIÓ

Aquesta secció descriu els antecedents i la normativa legal que emmarca la política pública de foment de la pau a Catalunya, situant-la dins del sistema d'autogovern i en coherència amb els compromisos internacionals en matèria de drets humans, seguretat humana i desenvolupament sostenible.¹ A continuació, ofereix una diagnosi dels principals reptes globals i locals per a la convivència, identificant les tendències que amenacen la pau i la cohesió social tant a escala internacional com al territori català. Finalment, s'hi descriuen els objectius estratègics que estructuraven el Pla, elaborats a partir d'un ampli procés participatiu impulsat pel Fòrum Català per la Pau, que ha permès incorporar la veu de la ciutadania i dels principals actors institucionals, socials i acadèmics del país.

Com hem arribat fins aquí? Antecedents i marc legal

Catalunya té una llarga trajectòria en la promoció de la pau, consolidada amb l'aprovació de la Llei 21/2003, de 4 de juliol, de foment de la pau, resultat d'un ampli procés participatiu i de debat polític. Aquesta norma, inspirada en l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i en la Declaració Universal dels Drets Humans, va establir el compromís de la Generalitat i dels ens locals amb la promoció de la cultura de pau, la justícia, la igualtat i els drets humans com a valors fonamentals per a la convivència democràtica.

La Llei 21/2003 va crear dos instruments clau: el Consell Català de Foment de la Pau (CCFP), reglamentat el 2005 com a òrgan consultiu i de participació social, i l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP), constituït el 2007 per promoure la cultura de pau dins i fora del país. En paral·lel, l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament i diversos ens locals i supramunicipals han impulsat iniciatives de foment de la pau, i les organitzacions de la societat civil han sabut promoure una consciència ciutadana i un compromís i una mobilització amb la cultura de la pau tant a Catalunya com als països del Sud global.

Després de divuit anys de constatació del no compliment dels objectius de la Llei, el CCFP va encarregar un informe d'avaluació que va evidenciar un baix grau d'utilitat i eficàcia en la incidència de les polítiques públiques, a causa principalment de la manca d'una política pública clara, amb objectius i recursos definits. L'informe, a més, recomanava una reforma del CCFP prenent com a punt de partida una millor delimitació de funcions de caràcter consultiu. Durant el mateix 2021, en el marc del Congrés Mundial de Pau de Barcelona, tant el CCFP com les organitzacions catalanes per la justícia global van consensuar l'organització d'un fòrum català per la pau.

Ja el 2023, després d'una recomposició del Govern, el CCFP es va començar a dotar de diversos documents que ajudessin a la preparació i l'execució del Fòrum. En primer lloc, va encarregar l'elaboració de dos diagnòstics: d'una banda, l'estudi comparatiu *Polítiques de pau europees: estudi comparatiu* (2023) analitzava actuacions de foment de la pau d'organismes estatals i subestatals arreu d'Europa per identificar algunes lliçons que calia seguir en el cas català, i, de l'altra, la *Diagnosi*

1. D'acord amb els principis de la Carta de les Nacions Unides, l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible i la Resolució 1325 del Consell de Seguretat de l'ONU sobre Dones, Pau i Seguretat, així com amb els tractats i els convenis internacionals ratificats per l'Estat espanyol, que obliguen tots els poders públics —inclosa la Generalitat de Catalunya— a vetllar pel seu compliment efectiu.

d'actuacions de foment de la pau a Catalunya (2024) avaluava la implementació de la Llei 21/2003, de foment de la pau, en funció del nombre d'actuacions per cada àmbit d'intervenció, així com el marc legal i els plans estratègics de la Generalitat que incorporen, o cal que incorporin, el foment de la pau en el seu funcionament. En paral·lel, el CCFP va consensuar i aprovar un marc conceptual que defineix què s'entén per *pau* i la necessitat d'una nova agenda de pau a Catalunya, abordant tant la dimensió interna com la internacional. Com a resultat, ja el 2024 es van establir cinc eixos de treball —cultura de pau, seguretat i justícia, conflictes i violències, reptes globals i dones, pau i seguretat— amb diagnòstics i reptes específics.

El Fòrum Català per la Pau

El Fòrum Català per la Pau va esdevenir una realitat el 2025, entès com un procés participatiu de reflexió i debat obert a totes les organitzacions i institucions compromeses amb la cultura de pau i la justícia global. Té dos objectius principals: (1) Elaborar el Pla Director País de Pau. La creació de la política pública de pau ha de permetre dotar de més coherència, visibilitat i impacte les actuacions del Govern, els ens municipals i els ens supramunicipals en matèria de foment de la pau a escala local i global

(2) Enfortir el moviment per la pau català, impulsat per les entitats de segon nivell (Lafede – Justícia Global, la Coordinadora d'ONG Solidàries de les Comarques Gironines i l'Alt Maresme i la Federació de la Xarxa de Cooperació al Desenvolupament del Sud de Catalunya), per superar la fragmentació i la manca de relleu generacional que pateix el moviment.

Per assolir l'objectiu d'elaborar una proposta de Pla Director País de Pau, tot donant resposta a la mancança i reforçar l'eficàcia del marc legal vigent fins al moment, el març de 2025 es va aprovar la Llei 5/2025, de modificació de la Llei 21/2003, que introdueix l'article 2 *bis* i estableix que «l'Administració de la Generalitat ha d'elaborar amb una periodicitat quadriennal el Pla Director País de Pau», el qual ha de tenir en compte «els recursos materials, humans, econòmics o de gestió necessaris i les capacitats de foment de la pau efectivament existents a Catalunya».

Un cop assolida aquesta reforma legal, i amb l'objectiu principal de construir una proposta de política pública de pau arrelada al territori i basada en el coneixement col·lectiu, es va dissenyar un procés participatiu per a l'elaboració de la proposta del Pla Director País de Pau. Aquest procés ha estat concebut com un exercici ampli i plural de democràcia participativa, orientat a garantir la implicació activa d'una representació diversa de la societat civil, les institucions públiques i els moviments de la societat civil. Dut a terme entre l'abril i el juny de 2025, s'ha basat en tres canals de participació: les sessions deliberatives, les sessions autogestionades i les aportacions en línia. Aquesta combinació metodològica ha permès equilibrar el debat presencial, la implicació d'entitats organitzades i la participació oberta de la ciutadania.

Més concretament, s'han fet deu sessions deliberatives, dutes a terme en diverses ciutats del país (Barcelona, Girona, Granollers, Lleida, Olot, Tarragona i Tortosa), per fomentar, d'aquesta manera, la descentralització i garantir que les preocupacions i les idees del món local estiguin al centre de l'elaboració de polítiques públiques, i 26 d'autogestionades celebrades arreu del territori, per permetre, així, a entitats i col·lectius desenvolupar els seus propis espais de reflexió, seguint una metodologia comuna i amb materials de suport elaborats per la Subdirecció de Participació Ciutadana

i la Unitat d'Implementació del Fòrum. Finalment, el canal de participació en línia, disponible al portal participa.gencat.cat, ha ofert un espai obert per recollir propostes de la ciutadania, ampliant la inclusió i la pluralitat del procés. En total, s'han recollit 913 propostes formulades per més de 500 persones provinents d'entitats socials, universitats, sindicats, associacions veïnals i moviments de pau. L'elevat volum de propostes i de participants demostra un gran nivell de mobilització de la ciutadania, de la societat civil organitzada i d'actors institucionals per incidir en l'elaboració del Pla Director, fins al punt d'haver superat amb escreix les xifres de participació d'altres processos anàlegs.

El context actual: diagnosi dels reptes globals i locals per a la convivència

En els darrers anys, la comunitat internacional ha vist deteriorar-se greument les condicions per a una pau sostenible. Una confluència de conflictes armats, autoritarismes creixents i desigualtats profundes, que afecten de manera especialment intensa les dones i els col·lectius en situació de vulnerabilitat, i una degradació ambiental amenacen no només l'estabilitat internacional, sinó també el teixit mateix de la convivència democràtica dins de les societats. Aquestes amenaces no són ni abstractes ni llunyanes: reverberen també en l'àmbit local, incloent-hi Catalunya, on cal fomentar activament la cohesió social i els valors democràtics en un món en transformació accelerada.

Davant d'aquesta crisi multidimensional, el Govern de Catalunya està cridat a definir i impulsar una agenda de pau renovada, amb una mirada cap enfora i cap endins. Cap enfora, reforçant el compromís internacional de Catalunya amb la prevenció de conflictes, la cooperació per la pau i la defensa dels drets humans arreu del món; cap endins, abordant les desigualtats i les violències estructurals que persisteixen en la nostra societat, promovent la convivència, la justícia social i la cohesió al territori. Aquesta agenda ha de ser capaç d'afrontar les arrels profundes de la violència i de construir societats inclusives, resilients i justes.

La imatge tradicional de la pau com a mera absència de guerra fa temps que és insuficient. Avui, ja constatem que cal entendre la pau com un procés actiu i transformador per fer front a les múltiples formes de violència que afecten les persones i les comunitats arreu del món.

El context internacional actual està marcat per un retorn preocupant de la lògica de blocs, la cursa armamentista i la normalització del llenguatge bèl·lic en la política global. L'erosió del multilateralisme i la incapacitat del sistema de les Nacions Unides per garantir la seguretat col·lectiva evidencien una crisi profunda de governança global. L'augment del nombre de conflictes armats, sovint amb una forta implicació d'actors privats o paramilitars, s'acompanya de la proliferació d'armes autònomes, ciberguerres i formes híbrides de violència. Paral·lelament, la crisi climàtica i ecològica s'ha convertit en un multiplicador de tensions: genera migracions forçades, agreuja desigualtats i amenaça la sostenibilitat de la vida.

A tot això s'hi afegeix la transformació digital, que obre nous escenaris de vulnerabilitat i control, amb la desinformació i la manipulació algorítmica com a eines de polarització social i debilitament democràtic. El conjunt d'aquests factors configura una crisi sistèmica —política, econòmica i ecològica— que posa en qüestió la capacitat de la comunitat internacional per garantir els drets humans, la democràcia i la pau positiva.

Catalunya, tot i situar-se en un context de pau formal, no és aliena a aquestes dinàmiques globals. Els reptes que afecten la convivència quotidiana —com ara la desigualtat social, la crisi d’habitatge, el racisme estructural i la violència de gènere— són expressions locals de violències estructurals més àmplies. La polarització social, alimentada per la desinformació i els discursos d’odi, erosiona la confiança mútua i institucional. Mentre encara gaudim d’un consens ampli amb relació als valors de la pau, la democràcia i els drets humans, el descontentament social amb les institucions públiques dona oxigen a propostes polítiques contràries a aquests principis universals.

A més, l’impacte del canvi climàtic —amb sequera, pèrdua de biodiversitat i pressió sobre els recursos naturals— genera nous conflictes socioambientals i posa a prova la capacitat de gestió col·lectiva i democràtica del territori. Davant d’aquest escenari, les polítiques públiques catalanes han de prioritzar una cultura de pau arrelada en la justícia social, la inclusió i la corresponsabilitat. La construcció de la pau no pot ser només reactiva, sinó que també ha de ser preventiva, estructural i orientada a transformar les condicions que generen desigualtats i violències.

Una visió general de la proposta de Pla Director País de Pau

En coherència amb els articles 4 i 51 de l’Estatut d’Autonomia, que reconeixen la responsabilitat dels poders públics de promoure la llibertat, la igualtat, la justícia i la pau, el Pla Director País de Pau s’erigeix en l’expressió tècnica principal de la política catalana per prevenir les violències, fomentar la seguretat humana i consolidar una cultura de pau arrelada en els valors democràtics i els drets humans. Aquest pla, com a instrument central de planificació estratègica, ha de definir prioritats, recursos i línies d’acció en matèria de prevenció i resolució de conflictes, garantir la coherència amb la resta de polítiques públiques i basar-se en un ampli procés d’estudi, consulta i participació abans que sigui aprovat pel Parlament de Catalunya.

La proposta de Pla Director País de Pau que impulsa el CCFP està estructurada en diverses seccions. La metodològica exposa els passos seguits en l’agregació de propostes sorgides en els tres canals de participació, això és, les sessions deliberatives, les autogestionades i les propostes presentades a través del portal Participa. Així mateix, explica els criteris que s’han utilitzat amb vista a organitzar aquestes propostes. Seguidament, la secció sobre missió, valors i principis ordenadors articula el marc normatiu i ètic que orienta el Pla Director País de Pau. A continuació es presenten els cinc eixos de treball o estratègics, que es concreten en: 1) Cultura de Pau; 2) Seguretat i justícia; 3) Conflictes, violència i pau; 4) Amenaces globals per a la pau; 5) Dones, pau i seguretat. Aquests eixos de treball recullen les propostes sorgides tant de la reflexió col·lectiva com de la mobilització de la societat civil i pretenen fer de Catalunya un referent de la pau. Posteriorment, amb l’objectiu de dotar el pla de més operativitat i avançar cap a una estratègia transversal de país —fomentant la interdepartamentalitat i la millor eficiència en recursos i resultats—, s’han identificat quatre eixos d’intervenció: la incorporació de la cultura de pau en totes les polítiques; la consolidació d’una governança i una diplomàcia catalanes orientades a la pau, la prevenció de les violències i la transformació dels conflictes; la mobilització d’una ciutadania activa i corresponsable, i la reorientació dels models econòmics i ambientals cap a la justícia global.

Les últimes dues seccions aborden les qüestions de l’execució i la coordinació, així com el seguiment i l’avaluació. La secció sobre execució i coordinació defineix l’arquitectura institucional i els

mecanismes operatius que garantiran el desplegament efectiu del Pla Director País de Pau, establint responsabilitats clares, instruments de seguiment, coherència interdepartamental i espais de corresponsabilitat amb la societat civil per assegurar-ne l'impacte, la transparència i la sostenibilitat en el temps. D'altra banda, la secció sobre seguiment i avaluació es concep com una eina de millora contínua, rendició de comptes i aprenentatge institucional i col·lectiu sobre l'impacte real del Pla Director País de Pau. En aquest sentit, defineix un marc d'indicadors qualitatius i quantitatius alineats amb altres estratègies del Govern i preveu mecanismes participatius, transparents i independents per garantir la coherència, l'eficàcia i la millora contínua de les polítiques públiques de pau.

METODOLOGIA D'ELABORACIÓ DE LA PROPOSTA

Les més de 900 aportacions recollides en el procés participatiu mencionat a l'apartat anterior s'han sotmès a un treball sistemàtic d'anàlisi i agregació. En una primera fase, totes les propostes van ser classificades segons el seu eix temàtic —cultura de pau, seguretat i justícia, conflictes i violències, reptes globals, i dones, pau i seguretat— i agrupades per àrees de contingut, d'acord amb els objectius i les línies d'acció del pla. Aquest treball va permetre identificar coincidències, complementarietats i superposicions entre aportacions provinents de canals diferents i va facilitar la construcció d'una base comuna de propostes estructurades.

En una segona fase, es dugué a terme un procés d'anàlisi qualitativa que ha permès sintetitzar els principals enfocaments i tendències, així com identificar aquelles propostes amb un grau més elevat de consens i viabilitat. Aquest exercici culminà en la selecció i la formulació d'actuacions concretes, prioritzant-ne aquelles amb potencial d'impacte i coherència amb els marcs estratègics de la Generalitat i que entren dins del seu àmbit competencial. Les propostes similars s'han fusionat per conformar objectius més amplis i operatius que puguin orientar polítiques públiques de manera integrada i transversal.

Finalment, liderats per la seva presidència i vicepresidències, el CCFP, a través del debat dels comentaris, les esmenes i les aportacions de les seves vocalies, ha consensuat i dictaminat una versió final de proposta de Pla Director a sotmetre a la consideració del Govern.

Mitjançant aquest procés, el Pla Director País de Pau s'ha consolidat com un instrument de planificació pública participatiu i integrador, resultat de l'aportació coordinada de la ciutadania, la societat civil organitzada i les institucions del país. La seva metodologia reforça el compromís del Govern amb una governança multinivell, transparent i basada en l'evidència, orientada a la coherència de polítiques públiques en matèria de pau, drets humans i justícia global. El procés participatiu que l'ha fonamentat ha permès enfortir la corresponsabilitat institucional i social en la construcció d'un model català de foment de la pau, situant Catalunya com a referent en polítiques públiques transformadores amb projecció local i internacional. Aquest model i la proposta resultant representen una pràctica pionera per desplegar explícitament la primera política pública de pau a escala mundial.

MISSIÓ, VALORS I PRINCIPIS ORDENADORS

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006 estableix, a l'article 4, el caràcter nuclear de la garantia dels drets humans i, d'acord amb la Llei 21/2003, reafirma que «els poders públics de Catalunya han de promoure els valors de la llibertat, la democràcia, la igualtat, el pluralisme, la pau, la justícia, la solidaritat, la cohesió social, l'equitat de gènere i el desenvolupament sostenible». L'article 51 també estableix l'obligació de la Generalitat de promoure «la cultura de pau i accions de foment de la pau al món».

La base d'actuació d'aquest Pla Director se sustenta també en la Llei 21/2003, de 4 de juliol, de foment de la pau, que regula l'activitat de la Generalitat de Catalunya en matèria de foment de la pau i n'especifica els **valors** següents, que es fan extensius a aquest document per guiar l'acció quadriennal de la Generalitat: **el foment de la pau, la justícia, la igualtat i l'equitat entre persones, pobles, cultures, nacions i estats; la prevenció i la solució pacífica dels conflictes i les tensions socials, i l'enfortiment i l'arrelament de la pau i de la convivència.**

A partir d'aquestes disposicions, aquesta proposta de Pla Director País de Pau recull **la missió de promoure la cultura de la pau, la convivència i el diàleg intercultural i interreligiós, reduir les violències en totes les seves expressions i tractar-ne les causes per contribuir a un món més just.** Això implica el repte ambiciós de deconstruir els imaginaris i canviar les estructures que alimenten les violències.

La **visió** del Pla Director és doble. D'una banda, s'aspira a posicionar Catalunya com un actor internacional compromès i innovador, un país que col·labora positivament en el repte de substituir la violència per la cultura de pau. La singularitat de Catalunya com a entitat subestatal i autònoma la fa pionera en la conceptualització i la pràctica de la cultura de la pau, juntament amb escassos referents internacionals equiparables. Les nacions sense estat tenen un marge d'actuació més reduït que el pes de les diplomàcies formals, però alhora gaudeixen de més flexibilitat i de la possibilitat d'innovació. Davant l'onada reaccionària global en la definició de la seguretat caracteritzada per les nocions clàssiques del militarisme i l'estatocentrisme, Catalunya pot reforçar els seus esforços en la promoció de la seguretat humana.

D'altra banda, el Pla Director no només incorpora aquesta visió internacional i exportadora de cultura de pau sinó que, a més, fa una reflexió interna i de millora dels mateixos mecanismes i dinàmiques que hi ha al territori i en les institucions catalanes. En conseqüència, la visió se centra també en la transversalització de la política de pau als diversos àmbits d'actuació de la Generalitat i en l'enfortiment de les capacitats de la societat civil i altres administracions locals en termes de promoció de la pau a escala catalana. Aquesta dualitat planteja el desenvolupament d'una política innovadora, crítica i autoreflexiva.

La vinculació amb la societat civil esdevé un punt fonamental gràcies a la llarga tradició catalana de foment de la pau, que queda recollida a la Llei 21/2003, així com pel reconeixement ja consolidat de les organitzacions de la societat civil com a actors fonamentals en el foment de la pau per part de les Nacions Unides i pel consens social i acadèmic sobre les intervencions multinivell. Aquesta tradició

beu de mobilitzacions ciutadanes històriques, com l'objecció de consciència al servei militar, la insubmissió i l'objecció fiscal, les mobilitzacions contra l'entrada a l'OTAN, per la desmilitarització de l'educació i per la prohibició de les bombes de dispersió, l'incipient i històric C3A, etc., i ha tingut representacions més recents amb les manifestacions per acollir persones refugiades, contra el canvi climàtic i per la justícia ambiental, l'oposició a l'ús de les infraestructures portuàries pel comerç d'armes amb Israel o Aràbia Saudita o les mobilitzacions en contra de la guerra a Ucraïna i el genocidi a Gaza.

L'historial de mobilitzacions s'impulsa des d'un ric ecosistema social, institucional, acadèmic i cultural compromès amb els valors i la cultura de pau, fins i tot superior a molts altres territoris europeus i amb un elevat potencial d'incidència. En canvi, l'intercanvi i les sinergies entre actors socials, acadèmics, culturals i institucionals és més aviat reduït. Per això, es pot descriure el conjunt d'actors del foment de la pau a Catalunya com un ecosistema atomitzat. A partir de les febleses, però també dels punts forts de l'ecosistema català per la pau, la proposta de Pla Director del CCFP pretén ajuntar els esforços i donar una missió i unes guies clares que apel·len els diversos actors implicats en el foment de la pau a Catalunya i des de Catalunya.

La missió i la visió de la proposta del Pla Director País de Pau s'emmarca en el debat sobre la promoció de polítiques públiques de pau que té lloc a escala internacional, però també local, a partir de la crisi multidimensional de la pau (vegeu l'apartat III, «Introducció») que experimenten les societats actuals i a la qual cal fer front amb actuacions multinivell.

A partir de la reflexió anterior s'articulen **vuit principis ordenadors** transversals als eixos de treball del Pla Director País de Pau:

- 1. Pau integral.** S'entén la pau en un sentit ampli com l'absència de les violències directa (física), estructural (desigualtats socials i econòmiques) i cultural (imaginàries que normalitzen la violència), no només com l'absència de la guerra. Aquesta concepció reforça la idea de promocionar una pau positiva o integral fonamentada en la justícia social i una cultura de pau basada en els drets humans universals i relacionada estretament amb la seguretat humana. Finalment, i com a valor afegit clau de la proposta de Pla Director País de Pau, aquesta comprensió holística de la pau també té una dimensió externa (en l'àmbit internacional) i interna (a escala catalana). Per tant, es promouen actuacions en ambdós àmbits d'intervenció que suposen un mecanisme innovador i amb escassos precedents a escala global. La pau no és quelcom que s'exporta, sinó que també s'ha de construir a l'interior.
- 2. Seguretat humana.** El Pla Director adopta el concepte de seguretat humana com a principi ordenador en el focus constant en la seguretat. En conseqüència, s'allunya d'una conceptualització de la seguretat estat centrada i centrada en amenaces militars a la «seguretat nacional» per privilegiar una noció de la seguretat entesa com la satisfacció de les necessitats bàsiques de les persones. Seguint els principis del 1994 del Programa de les Nacions Unides per al desenvolupament, la seguretat humana es desenvolupa a partir de vuit dimensions (econòmicofinancera, alimentària, sanitària, ambiental, personal, de gènere, comunitària i política) i s'entén com a «llibertat de la por i llibertat de la necessitat». A banda d'incorporar

el concepte de seguretat humana com a resultat de la convergència de les diverses agendes de seguretat, el Pla Director presta una atenció especial al vincle de la seguretat amb el respecte dels drets humans i a la construcció de societats democràtiques, participatives, inclusives i plurals.

3. **Una política de pau transformadora.** L'objectiu no és només gestionar conflictes, sinó també transformar les societats per reduir les violències. Això implica promoure activament valors, actituds, comportaments i estils de vida que facilitin una bona entesa entre persones i col·lectius, rebutjant la violència i prevenint els conflictes mitjançant l'educació, el diàleg i la cooperació. L'ús de mètodes pacífics és una pedra angular irrenunciable i que també s'ha d'emmarcar en la promoció del desarmament global i el rebuig del militarisme com a mètode de gestió i resolució de conflictes.
4. **Coherència en l'acció de govern.** Seguint la concepció de la pau «integral» que estableix el primer principi, la política de foment de la pau ha de mantenir una coherència entre les actuacions interiors i les exteriors. Catalunya no podrà promoure el diàleg a escala internacional si no demostra capacitat de gestionar els seus propis conflictes d'una manera constructiva. La dimensió de coherència es desenvolupa també en la integració i la complementarietat d'aquest Pla Director País de Pau amb altres actuacions i guies estratègiques de la Generalitat, especialment el Pla estratègic d'acció exterior i de relacions amb la Unió Europea 2023-2026 i el Pla Director de cooperació al desenvolupament 2023-2026. Ara bé, la proposta de pla Director també s'integra en la legislació —i la complementa— sobre educació, drets socials, igualtat de gènere, justícia, memòria democràtica i seguretat pública, entre d'altres, per fer del foment de la pau quelcom transversal de l'actuació de la Generalitat de Catalunya.
5. **Una acció multiactor.** La política de pau de la Generalitat s'ha de nodrir d'un ecosistema ric i divers d'actors socials, institucionals, acadèmics i culturals compromesos amb els valors del Pla Director i que ja han tingut un paper fonamental en la seva concepció a partir del procés participatiu del Fòrum Català per la Pau. Aquest enfocament sorgeix també de la premissa de les Nacions Unides que el multilateralisme ha d'incloure un ventall d'interlocutors multinivell i que va més enllà d'entitats governamentals. D'altra banda, i d'acord amb el principi 1, «Pau integral», i el principi 4, «Coherència en l'acció de govern», aquest principi es desenvolupa també a escala interna de la Generalitat amb un component interdepartamental fonamental i connatural a la promoció de la pau, que reclama la implicació de tots els departaments del Govern per a l'execució correcta de les actuacions previstes.
6. **Impuls de la perspectiva de gènere.** La proposta de Pla Director adopta una perspectiva feminista interseccional per reafirmar el pes de les dones i d'altres col·lectius minoritzats o tradicionalment vulnerables en el foment de la pau, tot destacant i abordant les violències directes i indirectes específiques en tots els àmbits de la vida per motius de gènere. El pla pretén donar recursos a través dels eixos d'actuació per superar barreres estructurals que han impedit o dificultat la participació de les dones en la presa de decisions en relació amb la pau i garantir el ple respecte dels seus drets.

7. **Actualització i adaptació a les noves dinàmiques internacionals.** En un món amb dinàmiques canviants i agreujants, es constata la necessitat de renovar el compromís amb els mecanismes internacionals de manteniment de la pau i defensa dels drets humans, com també l'actualització de les agendes i els marcs normatius de la Generalitat en aquests àmbits d'actuació, inclosa la col·laboració amb organismes transnacionals i subestats.
8. **Reforç d'una narrativa de pau per a la societat catalana: reduir totes les formes de violència.** És difícil articular un discurs i concretar l'abast de les mesures de foment de la pau dins de la societat catalana que siguin fàcilment enteses i assumides per la societat i les institucions. De fet, no hi ha antecedents internacionals de polítiques públiques de pau amb una mirada interna en països que no pateixen o han patit recentment conflicte armat. Per tant, el Pla Director també ha d'esdevenir un instrument pedagògic. En aquest sentit, s'aposta per una narrativa de pau centrada en el propòsit de «reduir totes les formes de violència», un objectiu més entenedor i transversal que no pas el «foment de la pau».

PRIORITATS ESTRATÈGIQUES

La Llei 5/2025, de 26 de març, de modificació de la Llei 21/2003, de foment de la pau, preveu establir les prioritats que els plans anuals de pau hauran de respectar i concretar, indicar les línies de coordinació, col·laboració o cooperació amb altres agents, tant públics com privats i tant bilaterals com multilaterals, necessaris o convenients per reforçar els objectius estratègics del foment de la pau a Catalunya i des de Catalunya, i garantir la coherència i l'alineament amb les polítiques públiques del Govern.

El CCFP considera que aquest Pla s'ha d'estructurar mantenint la coherència amb el procés participatiu del Fòrum Català per la Pau, en objectius estratègics articulats a partir dels cinc eixos de treball establerts: 1) Cultura de la pau; 2) Seguretat i justícia; 3) Conflictes, violència i pau; 4) Amenaces i reptes globals per a la pau; 5) Dones, pau i seguretat.

Eix 1. Cultura de pau

La cultura de pau (definida per les Nacions Unides com el «conjunt de valors, d'actituds, comportaments i modes de vida que rebutgen la violència i prevenen els conflictes, incidint en les seves arrels mitjançant el diàleg i la negociació entre individus, grups i estats») constitueix el fonament del conjunt del Pla Director País de Pau. No es tracta només d'un eix d'acció sectorial, sinó també d'un principi transversal que impregna totes les polítiques públiques i els espais de convivència col·lectiva. Educar, comunicar i convida des de la pau significa apostar per una societat que rebutja la violència —en totes les seves formes: directa, estructural i cultural— i que construeix relacions basades en la justícia, la igualtat i el respecte mutu. Es parteix de la convicció que la pau és un aprenentatge quotidià que es desenvolupa en els espais educatius, culturals, esportius, laborals i comunitaris. Per això, la seva acció abraça tant l'educació formal i universitària com l'educació no formal, el lleure, la cultura i els mitjans de comunicació. L'objectiu és consolidar una ciutadania crítica, empàtica i compromesa amb la convivència democràtica, capaç de gestionar els conflictes de manera dialogada i d'implicar-se activament en la transformació social.

Aquest eix es concreta en tres objectius estratègics principals: impulsar la cultura de pau en l'educació formal i la recerca, integrant-ne els valors i les competències als currículums i a la formació del professorat; fomentar la cultura de pau en l'educació no formal i social, aprofitant el potencial transformador del lleure, la cultura, l'esport, la salut i el treball com a espais de convivència i cohesió, i promoure la cultura de pau en els mitjans audiovisuals i les xarxes socials, per garantir un espai comunicatiu responsable que afavoreixi el diàleg, la veracitat i la convivència democràtica.

Objectiu estratègic 1.1. Impulsar la cultura de la pau en l'educació formal i la recerca

L'educació és molt més que transmissió de coneixements acadèmics: és l'espai on s'aprenen els valors i els principis que fan possible la convivència i la cohesió social. En aquest marc, l'educació per la pau ha de ser un objectiu comú i compartit per infants, adolescents, joves i adults al llarg de la vida. El sistema educatiu, en la seva dimensió formal i obligatòria, incorpora el foment de la pau com a principi rector del sistema (Llei 12/2009, de 10 de juliol). Tot i els avenços, la incorporació efectiva de les competències vinculades als valors i els principis de la cultura de pau continua sent un repte. El nou currículum educatiu, però, obre una oportunitat significativa per sistematitzar aquest treball per mitjà de competències específiques sobre democràcia i consciència global, així com mitjançant el projecte de convivència dels centres (Resolució EDU/1753/2020, de 16 de juliol). Aquest marc normatiu permet integrar d'una manera més coherent i avaluable la cultura de pau, els drets humans, la igualtat de gènere i la gestió positiva de conflictes com a eixos centrals dels processos d'aprenentatge i de les eines d'avaluació.

Les escoles i els instituts, com a espais privilegiats de socialització, tenen un paper clau en aquest repte. Més enllà de la formació acadèmica, cal que la seva organització quotidiana incorpori pràctiques concretes que enforteixin la convivència, com el diàleg i la resolució pacífica de conflictes, i adoptin el foment de la pau i el respecte pels drets humans com a principi rector del sistema educatiu. Tot i que el currículum ja preveu el treball d'aquests temes, la seva aplicació efectiva depèn sovint de cada centre, i calen més recursos, suport i formació per al professorat per poder desenvolupar-los adequadament.

A aquesta prioritat cal afegir-hi el paper estratègic de l'ensenyament superior i de la recerca. Universitats i centres de formació professional són espais fonamentals per generar coneixement crític, impulsar noves pràctiques educatives i formar professionals amb una mirada orientada a la cultura de pau i a la justícia global. Igualment, les institucions de caràcter social i activista —fundacions, associacions, cooperatives i plataformes— contribueixen a estendre aquests valors més enllà de l'àmbit acadèmic, creant sinergies entre el món educatiu, el teixit comunitari i les iniciatives ciutadanes.

Objectius específics

1.1.1. Educació obligatòria

Consolidar i desplegar un currículum educatiu que incorpori de manera efectiva (amb els materials i els recursos necessaris) la cultura de pau, els drets humans, la igualtat de gènere i la resolució positiva de conflictes com a eixos transversals i facilitar l'intercanvi d'experiències i recursos sobre el foment de la pau entre centres educatius.

1.1.2. Educació superior

Integrar la cultura de pau, la justícia global i els drets humans com a competències transversals en la formació universitària i professional, garantint-ne la presència en els programes de grau i postgrau, en la formació del professorat i en la capacitació del personal públic, inclosos els processos selectius d'accés a l'Administració.

1.1.3. Recerca

Consolidar un sistema estable de recerca, observació i reconeixement acadèmic en cultura de pau, que impulsi la generació, la sistematització i la difusió de coneixement, i que promogui la recerca universitària i la valoració pública dels treballs acadèmics vinculats a la pau, els drets humans i la justícia global. Igualment, introduir una reflexió crítica sobre el contingut, l'ús, la destinació i el finançament de qualsevol recerca que la pugui vincular o fer-la deutora d'interessos no compatibles amb la cultura de pau i evitar el suport a la recerca i el desenvolupament que estiguin orientats explícitament al creixement de la indústria militar i armamentística.

Proposta d'indicadors

Educació obligatòria

- Percentatge de centres educatius que implementen de manera efectiva activitats, projectes o intercanvi de bones pràctiques amb altres centres, incorporant de manera transversal continguts, competències i activitats de cultura de pau, drets humans i ciutadania global, igualtat de gènere, sostenibilitat ambiental, interculturalitat i justícia econòmica i social, amb objectius clars, recursos pedagògics i evidències de seguiment.
- Impacte en la convivència i la resolució positiva de conflictes, avaluat mitjançant la variació anual de la taxa d'incidències convivencials per cada 100 alumnes i el percentatge d'aquests conflictes resolts a través de mediació o pràctiques restauratives, segons les dades recollides pel Departament d'Educació i Formació Professional.
- Percentatge decreixent en les enquestes anuals dels joves que aposten per la militarització i el bel·licisme.

Educació superior

- Nombre de titulacions universitàries que incorporen continguts de cultura de pau, drets humans o justícia global, mesurat anualment a partir del recompte de graus i màsters que inclouen competències o mòduls específics en aquests àmbits.
- Nombre d'alumnes matriculats en cicles formatius de l'àmbit de serveis socioculturals i a la comunitat, com a indicador de la capacitat del sistema formatiu per generar perfils professionals orientats a la cohesió social.
- Percentatge de professorat universitari que aplica metodologies participatives, crítiques i orientades a la cultura de pau, calculat mitjançant enquestes docents i registres de planificació docent.
- Percentatge d'assignatures que incorporen sistemàticament enfocaments de justícia global, mediació o resolució pacífica de conflictes en els seus criteris d'avaluació.
- Nombre d'institucions d'educació superior que han adoptat compromisos formals per avançar cap a la transversalització de la cultura de pau en els seus plans docents o estratègics.
- Nombre anual de programes de formació del professorat, seminaris o activitats de desenvolupament professional dedicats a la cultura de pau, la pedagogia crítica o la gestió positiva dels conflictes.
- Percentatge de processos de formació, selecció i capacitació del personal públic que incorporen de manera efectiva els eixos transversals de cultura de pau, justícia global i drets humans.

Recerca

- Existència i funcionament regular d'un instrument estable d'observació o recerca sobre cultura de pau, mesurat a partir del nombre anual de productes generats (informes, estudis, dades sistematitzades) i de la periodicitat efectiva de les seves activitats.

- Impacte en el món acadèmic global derivat de la consolidació d'aquest sistema estable de recerca, avaluat mitjançant el nombre de publicacions indexades, citacions internacionals, participacions en xarxes científiques globals i projectes de recerca competitiva obtinguts anualment.
- Existència i funcionament de mecanismes perquè no es destinin fons públics a projectes vinculats a la indústria militar i armamentística.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament d'Educació i Formació Professional

- Secretaria del Consell d'Educació de Catalunya
- Secretaria General d'Educació i Formació Professional
- Secretaria de Millora Educativa
- Secretaria de Formació Professional

Departament de Recerca i Universitats

- Secretaria General de Recerca i Universitats
- Direcció General de Recerca
- Direcció General d'Universitats
- Secretaria General del Consell Interuniversitari de Catalunya

Objectiu estratègic 1.2. Promoure la cultura de pau en l'educació no formal i social

L'educació no reglada és un àmbit fonamental per a la formació integral i la construcció de convivència. Els espais de lleure, les associacions juvenils i els casals i ateneus populars ofereixen oportunitats d'aprenentatge al llarg de la vida que complementen l'escolarització i reforcen els valors de la cultura de pau. Avui dia, la Llei 25/2015, de voluntariat i foment de l'associacionisme, defineix la cultura de pau com a activitat d'interès públic (article 5).

La cultura, amb els seus llenguatges artístics —literatura, cinema, teatre, arts visuals o museus—, té també la capacitat de traslladar aquests valors a la ciutadania i d'apropar-los a un públic ampli i divers. L'esport, per la seva banda, esdevé un instrument privilegiat de diàleg, socialització i cohesió, capaç de transmetre valors com el respecte, la cooperació, l'esforç compartit i la resolució no-violenta dels conflictes, i ha de ser reconegut com un espai clau per a la construcció de la pau. En aquest sentit, la Secretaria General de l'Esport vetlla, en els seus principis rectors, perquè la pràctica esportiva sigui exempta de violència, mentre que el Pla estratègic d'esport escolar de Catalunya, 2020-2030, reconeix, en referència als ODS dissenyats des de les Nacions Unides, la contribució creixent de l'esport al desenvolupament i la pau pel que fa a la promoció de la tolerància i el respecte i a

l'aportació a l'empoderament de les dones i les joves, tant a escala individual com comunitària, així com a la salut, l'educació i la inclusió social.

Aquestes experiències educatives, culturals i esportives són, a més, espais de proximitat gestionats sovint pels ajuntaments i arrelats als barris, fet que els converteix en instruments clau per afavorir la cohesió social i la convivència quotidiana. La seva incidència en els comportaments relacionals i en la capacitat de generar vincles comunitaris és inqüestionable. En aquest pla, es planteja la necessitat de reconèixer i potenciar la continuïtat entre educació formal i no formal, així com el paper transformador de la cultura, de l'esport i de les institucions socials en el foment de la pau. Es tracta de reforçar la complementarietat d'aquests espais, que acompanyen les persones des de la infància fins a la vida adulta i que constitueixen una peça imprescindible per consolidar una societat més cohesionada, dialogant i compromesa amb la justícia i la pau.

Objectius específics

1.2.1. Educació en el lleure

Impulsar la formació, en les xarxes de lleure existents, en cultura de pau i gestió positiva de conflictes, promovent metodologies participatives que reforcin el diàleg, la convivència i la cohesió social, en totes les pràctiques formatives i de convivència.

1.2.2. Cultura i arts

Promoure una política cultural compromesa amb el foment de la pau, donant suport a la creació, la difusió i la programació d'expressions artístiques que transmetin valors de diàleg, convivència i justícia global. Tenir cura d'evitar les narratives historiogràfiques militaristes, especialment en museus, monuments públics i nomenclàtors de carrers.

1.2.3. Esport

Fomentar una cultura esportiva basada en el diàleg, la inclusió i el respecte, integrant competències en cultura de pau i gestió de conflictes en la formació del personal implicat, així com desplegant protocols i activitats que previnguin el racisme, el sexisme i qualsevol forma de discriminació.

1.2.4. Salut i benestar comunitari

Integrar la cultura de pau i la gestió emocional en el desplegament del Pacte Nacional de Salut Mental, impulsant una mirada comunitària i preventiva i que promogui tant el diàleg, com espais i recursos accessibles per afrontar els conflictes quotidians.

1.2.5. Treball i cohesió social

Promoure la cultura de pau en l'àmbit laboral i institucional, fomentant entorns de treball lliures de discriminació i basats en el diàleg i la mediació, incorporant la cultura de pau en la formació laboral i sindical.

Proposta d'indicadors

Educació en el lleure

- Nombre de programes o entitats de lleure que incorporen continguts i activitats específiques de cultura de pau i cohesió social, mesurat anualment a partir del recompte de projectes que acrediten haver integrat sessions formatives, metodologies participatives o activitats vinculades a la convivència.
- Percepció dels participants i de les entitats sobre la millora del diàleg, la inclusió i la convivència intercultural, de gènere i intergeneracional, avaluada mitjançant enquestes periòdiques que mesuren el grau de satisfacció, utilitat i canvi percebut en una escala estandarditzada.

Cultura i arts

- Nombre d'activitats culturals —arts escèniques, audiovisuals, festivals, exposicions o projectes comunitaris— que incorporen continguts, narratives o codis expressius centrats en la cultura de pau, la no-violència o els drets humans, mesurat anualment a partir de la programació cultural registrada.
- Percepció del públic i dels agents culturals sobre la capacitat d'aquestes iniciatives per generar reflexió crítica, empatia i diàleg social, mesurada mitjançant enquestes pre/post activitat o sistemes de *feedback* qualitatiu i quantitatiu.

Esport

- Grau en què els valors d'inclusió, respecte i cooperació es reflecteixen en les pràctiques, les dinàmiques i les relacions dins de clubs, federacions i activitats esportives, mesurat a partir d'indicadors com el percentatge d'entitats que incorporen aquests valors en la formació d'entrenadors i entrenadores, protocols interns i activitats regulars.
- Qualitat i percepció d'efectivitat dels protocols, les campanyes i els programes per prevenir i abordar el racisme, el sexisme i altres formes de violència o exclusió, avaluades mitjançant registres d'incidències i enquestes a esportistes, famílies i personal tècnic.

Salut i benestar comunitari

- Percentatge d'estratègies i plans de salut mental que incorporen accions, continguts o dispositius orientats a la cultura de pau i a la gestió comunitària dels conflictes, calculat a partir de l'anàlisi dels plans aprovats i revisats anualment.
- Valoració de la ciutadania i dels professionals sobre la proximitat, utilitat i capacitat transformadora dels espais i els recursos generats per al benestar i la resolució dialogada dels conflictes, mesurada mitjançant enquestes sistemàtiques de satisfacció i ús.

Treball i cohesió social

- Percentatge d'empreses i administracions públiques que disposen de protocols o programes de prevenció de conflictes i discriminacions amb enfocament de cultura de pau, incloent-hi formacions laborals i sindicals que incorporen continguts de resolució dialogada de conflictes, calculat a partir de registres interns o enquestes sectorials anuals.
- Grau de transformació institucional i cultural dins les organitzacions, avaluat mitjançant el nombre de nous protocols, plans interns, pràctiques de gestió i accions formatives implementades per promoure entorns inclusius, no discriminatoris i orientats al benestar col·lectiu.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament de la Presidència

- Secretaria d'Administració i Funció Pública

Departament de Drets Socials i Inclusió

- Secretaria de Cicles de Vida i Ciutadania
- Direcció General de Joventut

Departament de Cultura

- Secretaria General de Cultura
- Direcció General de Patrimoni Cultural
- Direcció General de Drets Culturals, Creació i Biblioteques
- Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural

Departament d'Esports

- Secretaria General d'Esports

Departament de Salut

- Secretaria d'Atenció Sanitària i Participació
- Secretaria de Salut Pública
- Direcció General de Planificació en Salut

Departament d'Empresa i Treball

- Secretaria General d'Empresa i Treball
- Secretaria de Treball

Departament d'Igualtat i Feminisme

- Direcció General dels Drets Humans i Lluita contra els Discursos d'Odi
- Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació

Objectiu estratègic 1.3. Promoure la cultura de pau en els mitjans i les xarxes socials

Els mitjans i les xarxes socials han esdevingut avui espais determinants de socialització i aprenentatge. La seva capacitat d'influència en la formació de la ciutadania és indiscutible: a través d'aquests canals es transmeten valors, actituds i pràctiques que poden contribuir a reforçar la cultura de pau o, per contra, alimentar imaginaris de violència, discriminació i odi. A diferència de l'educació reglada, que disposa d'un cert control institucional i de garanties pedagògiques, els entorns digitals i comunicatius són molt més volàtils i sovint no se sap qui els controla ni amb quina finalitat ho fa. Actualment, es fa necessària la difusió d'espais o la creació de programes de divulgació i sensibilització, que tractin temes relacionats amb el foment de la pau amb regularitat.

Aquesta realitat planteja un repte de primer ordre: com prevenir i sensibilitzar davant la incitació a la violència, com assegurar que els valors de diàleg, convivència i respecte pels drets humans tinguin presència en aquests espais, alhora que es contrarestin els missatges que promouen la polarització, la violència o la intolerància. Així mateix, la construcció d'una cultura de pau requereix que la ciutadania esdevingui protagonista activa en la transformació de valors i actituds. Les institucions públiques tenen la responsabilitat de generar entorns comunicatius i culturals que deslegitimïn tota mena de violència i legitimïn la convivència com a valor compartit.

Objectius específics

1.3.1. Llenguatge i narratives

Garantir una comunicació pública i mediàtica compromesa amb la cultura de pau, mitjançant estratègies d'identificació i revisió dels discursos d'odi, així com la promoció d'iniciatives i bones pràctiques que fomentin el respecte, el diàleg, la inclusió i la convivència.

1.3.2. Periodisme de pau

Impulsar un ecosistema comunicatiu compromès amb la cultura de pau i contra la desinformació i els discursos d'odi, dotant dels recursos necessaris per a l'observació, la recerca, la formació, la sensibilització i la incidència sobre els mitjans, les xarxes socials i la interacció amb la intel·ligència artificial.

1.3.3. Sensibilització ciutadana

Promoure una comunicació social i institucional orientada a la convivència, mitjançant campanyes públiques que fomentin la cultura de pau, contrarestin els discursos d'odi i la polarització social i donin valor a referents i experiències comunitàries de convivència.

Proposta d'indicadors

Llenguatge i narratives

- Nombre de vulneracions dels protocols a què s'han adherit els mitjans, registrades anualment mitjançant el seguiment sistemàtic de casos identificats per l'organisme regulador com a incompliments de criteris de llenguatge inclusiu o no-bel·ligerant.
- Percepció ciutadana sobre l'evolució del tractament mediàtic de la diversitat i la reducció dels missatges d'odi o discriminació, mesurada mitjançant enquestes periòdiques que valoren, en una escala estandarditzada, el grau amb què la població percep un augment de narratives positives i una disminució de continguts estigmatitzadors.

Periodisme de pau

- Existència i funcionament regular d'una estratègia d'observació, recerca, formació, sensibilització i incidència sobre mitjans i xarxes socials amb perspectiva de cultura de pau, mesurada a través del nombre anual d'activitats, informes, accions formatives i intervencions públiques generades pel dispositiu.
- Grau de percepció dels professionals i de la ciutadania sobre l'impacte d'aquestes accions en la seva capacitat crítica i en el seu compromís amb un ús pacífic, responsable i no discriminatori dels mitjans i de les xarxes, mesurat mitjançant enquestes d'avaluació postformació i baròmetres d'opinió anuals.

Sensibilització ciutadana

- Nombre de campanyes o iniciatives —tant públiques com impulsades per la societat civil i finançades amb fons públics— que promouen el diàleg, la convivència i la diversitat, calculat anualment a partir del registre d'accions de comunicació, programes i activitats implementades.
- Valoració de la ciutadania sobre la capacitat d'aquestes campanyes per reduir la polarització, fomentar l'empatia i contrarestar els discursos d'odi en l'espai públic i digital, mesurada mitjançant enquestes representatives que avaluïn l'impacte percebut en el canvi d'actituds i en la convivència social.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament de la Presidència

- Secretaria de Mitjans de Comunicació i Difusió
- Secretaria de Telecomunicacions i Transformació Digital

Departament d'Igualtat i Feminisme

- Direcció General dels Drets Humans i Lluita contra els Discursos d'Odi
- Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació

Eix 2. Seguretat i justícia

La seguretat i la justícia a Catalunya es caracteritzen per una criminalitat objectiva baixa i estable, amb un predomini de furt de baix impacte. Tot i això, la percepció d'inseguretat ha crescut, en part a causa de noves formes de violències socials i digitals. Les **violències socials** comprenen la discriminació, el racisme, el masclisme, l'LGTBIQ+ fòbia o l'exclusió social. Les **violències digitals** es concreten en els fraus en línia, l'assetjament o amenaces a les xarxes, les violències masclistes digitals o la proliferació de discursos d'odi. Aquestes violències, si bé no sempre són delictives, generen malestar i inseguretat. La desconexió entre dades i percepcions evidencia que el repte és no només abordar la delinqüència, sinó també **gestionar problemàtiques socials complexes**.

Més enllà d'aquestes dinàmiques, cal posar al centre les condicions socials que permeten a les persones viure lliures de por, de violència i de necessitats —és a dir, un enfocament en la seguretat humana. Aquesta mirada àmplia permet entendre que la seguretat no es limita a la prevenció o la persecució del delicte, sinó que depèn també de la capacitat col·lectiva per generar entorns socials cohesionats, inclusivament i protectors. En aquest marc, esdevé essencial promoure un accés àgil, fàcil i assequible a la justícia ordinària. Així, dotar el sistema judicial de més mitjans i canals d'atenció propera és clau per evitar que la ciutadania es desincentivi i desisteixi d'adreçar-s'hi, fet que pot deixar conflictes sense resoldre, augmentar la crispació social i erosionar la confiança institucional.

Al mateix temps, guanya pes un model centrat en **polítiques comunitàries i restauratives**, que vagin més enllà de lògiques exclusivament policials o punitives centrades en la gestió policial i penal. Un enfocament en **polítiques comunitàries i restauratives** fa èmfasi en la prevenció, l'educació i la mediació per transformar els conflictes abans que escalin. Alhora, aposta per la corresponsabilitat entre institucions, societat civil i ciutadania, posant les víctimes i la cohesió social al centre de l'acció pública.

En l'àmbit de la justícia, la reforma del Codi Penal del 2015, aprovada per la Llei orgànica 1/2015, de 30 de març, que va modificar la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, va obrir l'espai per al desenvolupament de la justícia restaurativa a l'Estat espanyol. Aquesta reforma es va coordinar amb la Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delicte, que a l'article 15 reconeix explícitament el dret de la víctima a accedir als serveis de justícia restaurativa (mediació, conciliació o altres mecanismes similars), sempre que es respectin els seus drets i la seva dignitat.

A Catalunya, la justícia restaurativa s'ha consolidat com una política pública estructural a través de l'Estratègia de justícia restaurativa 2030 i el Pla nacional de mediació i gestió adequada de conflictes, actualment en procés de desplegament. A més, la Generalitat de Catalunya impulsa el Programa de justícia restaurativa, gestionat per la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil, que ofereix serveis restauratius arreu del territori i en diverses fases del procés penal. Aquesta aproximació àmplia i preventiva enforteix la convivència i fa possible transitar cap a un model de seguretat pública que prioritza la cohesió social, la mediació i la transformació no-violenta dels conflictes.

Objectiu estratègic 2.1. Departaments i agents socials s'impliquen en el paradigma de la seguretat lligada amb la justícia

Dins d'aquest bloc s'inclouen accions com ara incorporar temàtiques de drets humans i de la promoció d'una cultura de pau en la formació dels cossos de seguretat. També es preveu la necessitat d'obrir places policials a perfils racialitzats o penalitzar identificacions racials injustificades. D'altra banda, es plantegen reformes institucionals com la dels centres penitenciaris, o enfortir el rol del síndic de greuges per garantir drets i accessibilitat per part de la ciutadania.

Objectius específics

2.1.1. Promoure la prevenció de violències per transformar cultures institucionals

Amb la finalitat de prevenir violències, incorporar continguts sobre cultura de pau, resolució pacífica de conflictes, comunicació no-violenta i gestió dialogada dels conflictes, drets humans, mesures de diversitat, inclusió i no-discriminació, pràctiques restauratives i antiracistes als temaris d'oposicions i de formació contínua del personal públic, en particular, en els cossos de seguretat, en l'àmbit de la justícia i en l'atenció a les víctimes.

2.1.2. Control democràtic, drets i garanties ciutadanes

Impulsar un sistema integral de garantia de drets en l'àmbit de la seguretat i la justícia, que reforci la confiança ciutadana mitjançant la prevenció d'abusos, la prevenció de violència policial i institucional, la participació comunitària i l'acompanyament actiu de la ciutadania.

Proposta d'indicadors

Promoure la prevenció per transformar cultures institucionals

- Més integració de la cultura de pau, els drets humans i les pràctiques restauratives en la formació i la gestió del personal públic, en particular en els àmbits de seguretat, justícia i atenció a víctimes, mitjançant la incorporació d'aquests continguts en els plans d'estudi, els programes de formació contínua i els criteris de selecció.
- Percentatge de funcionaris (seguretat, justícia, atenció a víctimes) que reben formació contínua en drets humans i prevenció de violència institucional.

Control democràtic, drets i garanties ciutadanes

- Qualitat percebuda dels mecanismes de supervisió i rendició de comptes en seguretat i justícia.

- Percepció de la ciutadania i dels col·lectius vulnerables sobre la proporcionalitat, el tracte i el respecte als drets en les intervencions policials, obtinguda mitjançant enquestes qualitatives, entrevistes i grups focals.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament de Justícia i Qualitat Democràtica

- Secretaria General de Justícia i Qualitat Democràtica
- Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima
- Secretaria per a l'Administració de Justícia
- Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil
- Direcció General de Dret, Entitats Jurídiques i Gestió Adequada de Conflictes
- Direcció General d'Afers Penitenciaris
- Direcció General de Memòria Democràtica

Departament d'Interior i Seguretat Pública

- Secretaria General d'Interior i Seguretat Pública
- Direcció General de la Policia
- Direcció General d'Administració de Seguretat
- Direcció General de Coordinació de les Policies Locals
- Institut de Seguretat Pública de Catalunya (ISPC)

Altres actors institucionals

- Síndic de Greuges de Catalunya

Objectiu estratègic 2.2. Reduir la percepció d'inseguretat

Reduir la percepció d'inseguretat és un objectiu estratègic orientat a enfortir la confiança ciutadana i la cohesió social. Pretén abordar els factors que condicionen com la població experimenta la seguretat en el seu entorn quotidià, més enllà de les dades objectives de criminalitat. L'acció pública se centra a promoure polítiques de proximitat, millorar la qualitat i la inclusivitat dels espais públics i fomentar la col·laboració entre administracions, cossos de seguretat i comunitats locals. La seguretat s'entén així com una construcció col·lectiva, vinculada al respecte dels drets humans, la convivència i la confiança mútua.

Objectius específics

2.2.1. Nous paradigmes de seguretat

Desplegar un model integral de seguretat de proximitat i convivència comunitària que promogui la col·laboració entre cossos de seguretat, administracions i comunitats locals i la formació de professionals i agents cívics en prevenció de conflictes, a fi de millorar la convivència i la confiança ciutadana.

2.2.2. Espais públics més segurs

Impulsar la transformació dels espais públics amb criteris de planificació d'urbanisme feminista i vigilància natural, garantint il·luminació, neteja i disseny, per augmentar la seguretat percebuda per dones, infants, persones grans i col·lectius vulnerables.

Proposta d'indicadors

Nous paradigmes de seguretat

- Percentatge d'iniciatives i espais comunitaris actius dedicats a mediació, convivència i prevenció de conflictes que desenvolupen la col·laboració directa amb els cossos de seguretat.
- Percentatge de municipis que han revisat i actualitzat el seu pla local de seguretat amb diagnòstic i estratègies contextualitzades.

Espais públics més segurs

- Nombre de projectes d'urbanisme amb criteris feministes i de vigilància natural implementats en espais públics prioritaris.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament d'Interior i Seguretat Pública

- Secretaria General d'Interior i Seguretat Pública
- Direcció General de la Policia
- Direcció General d'Administració de Seguretat
- Direcció General de Coordinació de les Polícies Locals

Departament de Justícia i Qualitat Democràtica

- Secretaria General de Justícia i Qualitat Democràtica
- Direcció General de Dret, Entitats Jurídiques i Gestió Adequada de Conflictes

Departament de Drets Socials

- Direcció General de Participació i Acció Comunitària

Departament d'Igualtat i Feminisme

- Secretaria General d'Igualtat i Feminisme
- Secretaria d'Igualtat de Drets i No-discriminació

Objectiu estratègic 2.3. Desplegar la mediació i les pràctiques restauratives

El desplegament de la mediació i les pràctiques restauratives constitueix un àmbit central per avançar cap a un model de seguretat i justícia orientat a la prevenció, la reparació i la cohesió social. Aquest objectiu estratègic promou la resolució pacífica dels conflictes des de la proximitat i la corresponsabilitat comunitària, impulsant la mediació com a eina prioritària i la justícia restaurativa com a marc de referència. El seu desenvolupament requereix la implicació de l'Administració pública, els serveis de seguretat i el teixit social per consolidar una cultura del diàleg, la confiança i la no-violència. En aquest context, les oficines de justícia en els municipis representen una eina clau per apropar la justícia a la ciutadania i facilitar-li l'accés a serveis de mediació, conciliació i reparació.

Objectius específics

2.3.1. Consolidar el marc normatiu i institucional de la justícia restaurativa a Catalunya

Impulsar la consolidació normativa i institucional de la justícia restaurativa a Catalunya, promovent-ne el reconeixement com a dret ciutadà i incorporant la mediació i la gestió restaurativa dels conflictes dins l'Administració pública, mitjançant figures professionals especialitzades i estructures de suport estables.

2.3.2. Enfortir la mediació comunitària i el desplegament territorial dels serveis restauratius

Enfortir el desplegament territorial i la cooperació municipal en mediació comunitària, impulsant les oficines de justícia als municipis com a espais clau de prevenció i resolució restaurativa de conflictes i promovent xarxes estables d'intercanvi i aprenentatge mutu entre municipis, amb la finalitat de consolidar una cultura de pau i convivència arrelada al territori.

2.3.3. Integrar les pràctiques restauratives en les institucions públiques i els serveis d'atenció a les víctimes

Integrar la justícia restaurativa com a enfocament transversal en les institucions públiques i els serveis d'atenció a les víctimes, situant la reparació, el diàleg i la inclusió al centre de l'acció pública, amb una mirada feminista i interseccional que garanteixi la protecció davant les diverses formes de violència i discriminació.

Proposta d'indicadors

Consolidar el marc normatiu i institucional de la justícia restaurativa a Catalunya

- Grau d'incorporació de la justícia restaurativa i la mediació com a principis rectors en el marc normatiu i organitzatiu de l'Administració pública catalana i la creació de figures professionals especialitzades.

Enfortir la mediació comunitària i el desplegament territorial dels serveis restauratius

- Percentatge de municipis amb oficines de justícia actives que ofereixen serveis de mediació comunitària i participen en l'espai de coordinació i intercanvi de bones pràctiques.

Integrar les pràctiques restauratives en les institucions públiques i els serveis d'atenció a les víctimes

- Grau d'integració de la justícia restaurativa en les polítiques i les pràctiques de les institucions públiques i dels serveis d'atenció a les víctimes, mesurat a través de la implementació de protocols, programes i formacions que incorporin perspectives de reparació, diàleg, gènere i interseccionalitat.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament de Justícia i Qualitat Democràtica

- Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima
- Direcció General de Dret, Entitats Jurídiques i Gestió Adequada de Conflictes

Departament d'Interior i Seguretat Pública

- Secretaria General d'Interior i Seguretat Pública
- Direcció General de la Policia
- Direcció General d'Administració de Seguretat
- Direcció General de Coordinació de les Polícies Locals

Departament de Drets Socials

- Secretaria de Serveis Socials i Famílies
- Direcció General de Participació i Acció Comunitària

Eix 3. Conflictes, violència i pau

Les relacions internacionals actuals es caracteritzen per la conflictivitat creixent. Segons les dades de referència de l'Uppsala Conflict Data Programme (UCDP), el 2024 va ser l'any amb més conflictes armats des de l'inici dels registres. D'aquesta constatació se'n desprenen moltes derivades i una és l'augment del nombre de víctimes civils i de la despesa militar. Els avenços en l'àmbit de la seguretat per transformar la disciplina des d'una perspectiva humana i de satisfacció de necessitats tornen a topar amb els vells paradigmes que associen la seguretat amb l'armament i arreu s'imposa una lògica de remilitarització i rearmament exemplificada per la consolidació d'assolir el 5 % del PIB en despesa militar dins de l'OTAN. Segons les dades del SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute), la despesa militar mundial va augmentar un 9,4 % el 2024 i va assolir una xifra total rècord en el desè any consecutiu d'increment. Aquestes tendències amenacen i reverteixen els processos de desarmament, desmilitarització i desnuclearització que s'havien assolit a partir de la fi de la Guerra Freda i gràcies a l'actuació decidida dels moviments per la pau. En aquest context, el foment de la pau implica primordialment la prevenció, la gestió i la resolució de conflictes armats.

Davant la complexitat de les dinàmiques de conflictes armats al món, també hi ha un reconeixement creixent del paper que poden exercir els actors socials i institucionals en paral·lel a les iniciatives diplomàtiques. Alhora, també hi ha la certesa que la mateixa societat afectada per un conflicte armat pot liderar la seva transformació. Tot i el consens tàcit que les solucions no poden venir imposades de fora, es constata la dificultat i la reticència de traduir aquesta premissa a la pràctica de les polítiques de seguretat internacionals.

Alguns dels reptes globals en construcció de la pau impliquen assolir més coherència de polítiques (per exemple, de construcció de la pau i ajuda humanitària, justícia de gènere o justícia climàtica), apostar per un «gir local» cap a un protagonisme més gran per part dels actors locals en la construcció de la pau, intervenir en contextos de violència fora de conflictes armats, establir un vincle més clar entre construcció de la pau i justícia, en el marc de la justícia transicional, i visibilitzar i potenciar les actuacions dels ens locals i supramunicipals per a la construcció de la pau.

En aquest context de complexitat, l'eix 3, «Conflictes, violència i pau», estableix diversos objectius estratègics per guiar l'acció de la Generalitat cap a aquests fenòmens internacionals. En primer lloc, l'atenció es focalitza en actuacions de prevenció de la violència, transformació de conflictes i construcció de la pau, enteses d'una manera holística i una lògica d'actuació no-violenta. En segon lloc, es recullen iniciatives per donar suport a persones i organitzacions que treballen per la pau i els drets humans, ja que sovint han esdevingut col·lectius vulnerables que requereixen protecció i acompanyament per poder fer la seva tasca. En tercer lloc, es tracta la integració dels principis de la justícia transicional dins l'acció exterior i la cooperació catalanes, tot incorporant una perspectiva de memòria històrica. Aquest és un punt fonamental no només per a l'acció exterior, sinó també per a la reflexió crítica del passat català i espanyol. Finalment, es recupera la preocupació inicial de la promoció del desarmament, la desmilitarització i la desnuclearització.

Objectiu estratègic 3.1. Reforçar l'arquitectura institucional de prevenció i resposta a conflictes violents internacionals

El nombre creixent de conflictes armats al món i de les víctimes civils és una realitat incontestable que va acompanyada de l'augment de la despesa militar sota paradigmes tradicionals, estatocèntrics i militaristes de la seguretat. Davant d'una lògica de remilitarització com a estratègia de seguretat i defensa que està abocada a reforçar dilemes de seguretat i representa un elevat cost d'oportunitat, es proposa un enfocament de pau basat en el diàleg, la participació local i el control d'armes. Per treballar per la prevenció de la violència, la transformació dels conflictes armats i la construcció de la pau, es planteja integrar la perspectiva de pau en l'acció exterior i la cooperació internacional de la Generalitat, transformant les seves estructures polítiques i tècniques amb enfocaments feministes i descoloniais. Aquestes actuacions es duen a terme d'acord amb les disposicions del Pla estratègic d'acció exterior i de relacions amb la Unió Europea 2023-2026 i del Pla Director de cooperació al desenvolupament 2023-2026, en les seves disposicions per a la prevenció de conflictes violents, construcció de la pau i integració de la cultura de pau en el seu desenvolupament, i dota l'Estratègia de drets humans de la Generalitat de Catalunya d'una mirada més ambiciosa en termes de protecció de defensors i defensores de drets humans en origen i a Catalunya.

Objectius específics

3.1.1. Integració de la perspectiva de pau en l'acció exterior i la cooperació internacional

Incorporar la perspectiva de pau com a principi rector en la política exterior de la Generalitat i a la cooperació internacional (tot garantint un 10 % de l'AOD per a la construcció de la pau i que el restant 90 % sigui coherent amb la perspectiva de sensibilitat al conflicte i la comprensió de processos de construcció de la pau), prioritzant el diàleg i la mediació.

3.1.2. Reforçar els mecanismes de diplomàcia i protecció

Reforçar els programes de protecció existents i implicar les delegacions del Govern a l'Exterior en la protecció i l'acompanyament de persones defensores de drets humans. Ampliar els programes amb el desplegament d'un protocol estable i estructural per a la prevenció i la transformació no-violenta dels conflictes i amb capacitat per participar en missions civils de pau, processos de mediació internacional i tasques de protecció. Oferir i promoure aquestes eines des de totes les delegacions del Govern a l'Exterior, com un signe d'identitat de Catalunya.

3.1.3. Formació

Reforçar la formació en anàlisi de conflictes, disseny de processos de pau i capacitats de diàleg i mediació per actors catalans i internacionals, amb aportacions de persones i organitzacions de contextos de violència.

3.1.4. Resposta directa als conflictes

Reforçar el Pla Director de cooperació al desenvolupament 2023-2026 amb l'augment de l'ajuda humanitària a països en guerra, garantint que el 10 % de l'AOD destinat a acció humanitària es duu a terme amb un enfocament de triple nexa, integrant la pau i el desenvolupament i facilitant actuacions de promoció de la veritat, memòria, justícia de transició, reintegració d'excombatents i promoció de l'esport i la cultura com a eines de foment de la pau.

3.1.5. Contribuir a iniciatives de diàleg i mediació

Contribuir amb recursos econòmics, coneixement tècnic i suport institucional a iniciatives de diàleg i mediació, tot reconeixent i fomentant les capacitats locals per liderar aquests processos o formar-ne part, amb un èmfasi especial en el paper de les dones.

Proposta d'indicadors

Integració de la perspectiva de pau en l'acció exterior i la cooperació internacional

- Nombre de documents i iniciatives de política exterior i cooperació (plans, estratègies acords) que inclouen referències explícites al diàleg, la mediació i la construcció de la pau.
- Percentatge de pressupost destinat a l'AOD i proximitat amb l'objectiu del 0,7 % (el 10 % del qual en construcció de la pau), inclusió dels criteris del triple nexa als nous plans de cooperació i convocatòries de projectes de l'ACCD.

Reforçar els mecanismes de diplomàcia i protecció

- Existència i funcionament regular d'un protocol de referència per a la prevenció i la transformació no-violenta dels conflictes.
- Increment pressupostari dels mecanismes de protecció existents, com el Programa català de protecció de defensors i defensores dels drets humans i de les institucions implicades en la protecció integral dels defensors i defensores.

Formació i visibilitat

- Existència i funcionament regular d'una estratègia de formació en matèria de prevenció de conflictes armats i visibilització de conflictes internacionals.

Resposta directa als conflictes

- Percentatge d'AOD destinada a acció humanitària que integra el foment de la pau, el desenvolupament i l'educació global.

Contribuir a iniciatives de diàleg i mediació

- Contribució pressupostària a iniciatives de diàleg i mediació.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament d'Unió Europea i Acció Exterior

- Secretaria General del Departament d'Unió Europea i Acció Exterior
- Secretaria d'Afers Europeus, Multilaterals i de Cooperació al Desenvolupament
- Delegació del Govern de la Generalitat de Catalunya davant la Unió Europea

Departament de Recerca i Universitats

- Secretaria General de Recerca i Universitats
- Direcció General de Recerca

Objectiu estratègic 3.2. Donar suport a persones i organitzacions que treballen per la pau i els drets humans

Aquest objectiu estratègic reconeix que els actors locals que treballen per la pau sovint ho fan en condicions de seguretat personal molt precàries, sent víctimes d'amenaces, detencions, segrestos i fins i tot assassinats. Per tant, acompanyar-los i protegir-los és fonamental. D'altra banda, la mateixa societat afectada per un conflicte armat ha de liderar la seva transformació, ja que les solucions no poden ser imposades des de fora. Finalment, aquestes actuacions requereixen la creació de nous recursos d'acompanyament per a la defensa d'aquells que treballen per la pau i els drets humans. L'OE 3.2 es desenvolupa d'acord amb el Pla Director de cooperació 2023-2026, pel qual la defensa i la promoció dels drets humans és una prioritat sectorial i, per això, es promou el suport a defensors i defensores de drets humans i el principi d'apropiació local per millorar l'alineament de la cooperació a les prioritats i les necessitats dels socis del Sud.

Objectius específics

3.2.1. Suport i reconeixement a actors locals

Potenciar els actors locals que treballen per la pau a través de finançament, intercanvi de bones pràctiques i enfortiment de capacitat, tant en l'àmbit extern (reconeixent comunitats i líders socials tradicionalment invisibilitzades i facilitant el seu accés a programes formatius sobre no-violència) com en l'intern (consolidant la societat civil com a actor central en la planificació i l'execució de l'AOD) i el transversal (prioritzant la participació de dones en totes les etapes dels processos).

3.2.2. Denúncia i incidència

Reforçar l'actuació del Govern en el suport a estratègies d'incidència pel respecte dels drets humans i el dret internacional humanitari, d'acord amb el Pla estratègic d'acció exterior i de relacions amb la

Unió Europea 2023-2026 i amb actuacions d'incidència i denúncia en l'àmbit de les institucions internacionals a les quals la Generalitat té accés i presència (com els mecanismes de participació de la Comissió Europea i de l'ONU).

3.2.3. Responsabilitat

Garantir l'accés a la justícia i a la reparació de víctimes de vulneracions de drets humans comeses per empreses que operen tant a Catalunya com a l'exterior, inclòs el suport a la creació del Centre d'Empresa i Drets Humans, i promoure el tractat vinculant sobre empreses transnacionals i drets humans de les Nacions Unides, d'acord amb el que estableix l'Estratègia de drets humans de la Generalitat de Catalunya.

3.2.4. Nous paradigmes

Desplegar una estratègia de desenvolupament de lideratges en defensa dels drets humans, el suport a defensors i defensores i la promoció de programes humanitaris, tot incorporant els conceptes de la defensa no-violenta i la justícia transicional com a principis rectors.

Proposta d'indicadors

Suport i reconeixement a actors locals

- Existència d'un mecanisme formalitzat de diàleg amb la societat civil sobre l'AOD per la pau (taula, grup de treball, consell consultiu, etc.).
- Grau de satisfacció dels actors locals amb el suport rebut (mesurat per mitjà d'enquestes o entrevistes).
- Existència d'una línia de finançament específica per a iniciatives liderades per diàspores, dones i joves en l'àmbit de la pau i els drets humans.

Denúncia

- Existència d'un protocol o pla intern de coordinació per a la interacció amb mecanismes internacionals de denúncia de violacions de drets humans.

Responsabilitat

- Nombre de víctimes de violacions de drets humans beneficiades del suport de la Generalitat per a l'accés a la justícia davant de violacions de drets comeses per empreses catalanes a l'exterior.
- Creació del centre d'empresa i drets humans (sí/no), nombre d'iniciatives sancionadores del centre.

Nous paradigmes

- Increment del pressupost en ajuda humanitària a països en guerra.
- Desplegament de l'estratègia de desenvolupament de lideratges en defensa dels drets humans, el suport a defensors i defensores i la promoció de programes humanitaris.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament d'Unió Europea i Acció Exterior

- Secretaria d'Afers Europeus, Multilaterals i de Cooperació al Desenvolupament
- Delegació del Govern de la Generalitat de Catalunya davant la Unió Europea

Departament de la Presidència

- Direcció General de Coordinació Interdepartamental i Relacions amb l'Estat
- Direcció General d'Estratègia, Anàlisi i Prospectiva

Departament d'Igualtat i Feminisme

- Direcció General dels Drets Humans i Lluita contra els Discursos d'Odi

Objectiu estratègic 3.3. Impulsar la justícia transicional i els seus elements des d'una perspectiva de memòria històrica

Aquesta línia estratègica respon al repte de vincular clarament la construcció de la pau amb la justícia. Gràcies a les reivindicacions de la societat civil, s'ha superat el model d'acords de pau que incloïen clàusules d'impunitat. Ara, el dret internacional reconeix el dret de les víctimes a la veritat, la justícia, la reparació i les garanties de no-repetició. El suport internacional a aquests processos és clau, com va demostrar el paper català en la Comissió de la Veritat de Colòmbia.

Cal impulsar la justícia transicional des d'una perspectiva de memòria històrica per fer front a la transformació postconflicte i promoure la veritat, la reparació i les garanties de no-repetició, com estableix també el Pla Director de cooperació al desenvolupament 2023-2026. En aquesta línia, cal la participació d'institucions, universitats, associacions, víctimes, advocats i professionals de la cultura. La promoció de la justícia de transició és un principi fonamental de la legislació estatal de memòria democràtica (Llei 20/2022) i de la Llei catalana del Memorial Democràtic (Llei 13/2007), però aquí s'amplia als conflictes internacionals més enllà dels casos català i espanyol, que també queden recollits a l'objectiu operatiu 2.1.6, «Fomentar la recuperació de la memòria democràtica de Catalunya», del Pla estratègic de l'acció exterior 2023-2026, i sobre els quals aquesta proposta de Pla Director també incideix, a fi de reforçar la coherència d'acord amb els principis ordenadors que estableixen la visió local i global de la pau. En conseqüència, també es considera l'Estratègia de drets humans de la Generalitat de Catalunya pel seu reconeixement al dret a la veritat i l'èmfasi intern que incorpora en matèria de memòria i garanties de no-repetició dels crims del franquisme i la Guerra Civil. L'Estratègia reconeix el dret a la veritat dins de l'objectiu 31 de l'eix 6 i es basa en el fet que les víctimes i la societat puguin conèixer amb transparència els detalls sobre els fets, la identitat dels autors i els motius concrets que van conduir a les violacions sistemàtiques de drets humans.

La importància de la memòria històrica també queda recollida a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (article 54) com a «símbol permanent de la tolerància, de la dignitat dels valors democràtics, del rebuig dels totalitarismes i del reconeixement de totes les persones que han patit persecució a causa de llurs opcions personals, ideològiques o de consciència». Finalment, les propostes també sorgeixen del *Policy Framework on support to transitional justice*, de la Unió Europea, per completar aquest objectiu estratègic amb una visió global.

Així mateix, en clau de memòria històrica per treballar per la veritat, la justícia, la reparació i les garanties de no-repetició de violacions dels drets humans, cal abordar el llegat colonial de Catalunya i les narratives colonials que se'n deriven.

Objectius específics

3.3.1. Veritat

Desplegar una estratègia per a la prevenció de discursos autoritaris, així com per a la participació de la Generalitat i de la societat civil en comissions de la veritat internacionals, i plantejar un mecanisme oficial i independent d'aclariment de la veritat a Catalunya.

3.3.2. Justícia

Desenvolupar una estratègia d'incidència i sensibilització en justícia transicional que inclogui el suport a la participació de la societat civil catalana en xarxes globals de justícia transicional, incorpori la perspectiva de gènere i integri el paradigma de la justícia de transició a l'acció exterior catalana.

3.3.3. Reparació

Destinar recursos a la reparació de víctimes, concretament a projectes amb entitats afectades per bombes, proves o accidents nuclears, a fi de reparar, sensibilitzar i empoderar els moviments de víctimes.

3.3.4. Memòria històrica

Aprovar la Llei de memòria democràtica de Catalunya i, d'acord amb el Pla d'acció exterior 2023-2026, col·laborar amb institucions memorialistes d'arreu del món per restaurar la memòria democràtica de les persones represaliades i exiliades de la Guerra Civil i el franquisme. D'altra banda, cal afavorir que la memòria històrica connecti amb les pràctiques de convivència actuals i sigui una eina de prevenció de violències.

3.3.5. Espais públics

Dinamitzar els espais de memòria democràtica amb activitats que vinculin el passat amb els reptes del present i del futur com una estratègia per enfortir els valors democràtics i de justícia, revisar els símbols, els monuments i el nomenclàtor públic perquè reflecteixin valors de pau, democràcia i justícia.

3.3.6. Garanties de no-repetició

Desenvolupar programes educatius i formatius en l'àmbit nacional i internacional sobre drets humans, dret internacional humanitari i criminal per extreure lliçons sobre les experiències viscudes en cada país.

Proposta d'indicadors

Veritat

- Plantejament, programació i aprovació pel Parlament de Catalunya d'un mecanisme oficial i independent d'aclariment de la veritat a Catalunya.

Justícia

- Existència d'una estratègia formal per a la implementació de la justícia transicional a Catalunya i amb perspectiva de gènere per orientar l'acció exterior amb la participació dels actors clau (sí/no).
- Valoració quantitativa (nombre de mencions) i qualitativa (jerarquia dins dels objectius) de les mencions a la justícia transicional als pròxims plans directores d'acció exterior i cooperació.

Reparació

- Percentatge i quantitat dels fons de cooperació destinats a les actuacions de reparació de víctimes.

Memòria històrica

- Aprovació de la Llei de memòria democràtica a Catalunya.
- Desenvolupament d'una estratègia de difusió de la memòria històrica i de col·laboració amb institucions memorialistes.

Espais públics

- Quantitat d'espais i nomenclatures que s'han modificat a partir dels principis de memòria democràtica.

Garanties de no-repetició

- Nombre de programes formatius desenvolupats i valoració qualitativa (enquestes) dels participants.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament d'Unió Europea i Acció Exterior

- Secretaria d'Afers Europeus, Multilaterals i de Cooperació al Desenvolupament
- Delegació del Govern de la Generalitat de Catalunya davant la Unió Europea

Departament de Justícia i Qualitat Democràtica

- Direcció General de Memòria Democràtica
- Memorial Democràtic

Departament de Cultura

- Secretaria General de Cultura
- Direcció General de Patrimoni Cultural
- Direcció General de Patrimoni Cultural i Biblioteques
- Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural

Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica

- Secretaria General de Territori, Habitatge i Transició Ecològica
- Secretaria de Territori, Urbanisme i Agenda Urbana

Departament de Drets Socials i Inclusió

- Secretaria de Drets Socials i Inclusió

Objectiu estratègic 3.4. Promoure el desarmament, la desmilitarització i la desnuclearització

El desarmament, la desmilitarització i la desnuclearització es plantegen fonamentals i urgents davant l'augment global de la despesa militar que cronifica dilemes de seguretat. Per això, es planteja deixar enrere aquest paradigma de la seguretat, començant pels punts més bàsics de desarmar i desmilitaritzar les societats per construir alternatives de seguretat basades en la satisfacció de les necessitats bàsiques de les persones i en la defensa civil desarmada i no-violenta.

Objectius específics

3.4.1. Control del comerç d'armes

Assegurar el compliment de les resolucions de les Nacions Unides en matèria de desarmament i promoure activitats per eliminar el tràfic il·lícit d'armament que afecti els àmbits d'actuació de la Generalitat de Catalunya (cooperació i foment de la pau; recerca i innovació; indústria, empresa i comerç; seguretat pública, i medi ambient).

3.4.2. Desmilitarització

Assegurar que l'educació sigui un àmbit lliure de militarisme i evitar la presència de l'exèrcit en qualsevol centre educatiu, de formació o de lleure, fires i activitats educatives diverses. D'altra banda, es proposa retirar qualsevol suport públic a la indústria militar, reclamar el traspàs d'infraestructures militars en desús per a usos públics de caràcter civil, evitar manifestacions públiques de militarisme (com desfilades o exhibicions) i promoure mocions per prohibir les maniobres militars en espais no estrictament militars.

3.4.3. Desarmament i desnuclearització

Actuar a favor del desarmament global en els espais internacionals en suport als acords internacionals sobre desarmament i desnuclearització, promovent l'eliminació d'armes nuclears, la reducció de la despesa militar i la prohibició d'armes autònomes, i facilitar la participació de la societat civil catalana en fòrums internacionals sobre desarmament.

3.4.4. Defensa civil desarmada i no-violenta

Avançar en la recerca, el disseny, la formació, la comunicació i l'organització de diferents modalitats de la no-violència estratègica, per fer front a conflictes interns i internacionals oferint alternatives viables a les polítiques de seguretat i defensa basades en els exèrcits, l'armament i la guerra.

Proposta d'indicadors

Control del comerç d'armes

- Grau de compliment i coherència institucional amb les resolucions de les Nacions Unides sobre desarmament a través d'informes anuals o auditories internes.

Desmilitarització

- Auditoria sobre la vinculació de la Generalitat amb la indústria militar.
- Elaboració d'un protocol perquè les formacions i els tallers que imparteixen cossos policials i agents armats en centres educatius els duguin a terme organitzacions civils.

Desarmament i desnuclearització

- Nombre de reunions, fòrums o trobades internacionals en què participa la Generalitat per promoure acords de desarmament.
- Nombre d'entitats de la societat civil catalana que participen anualment en fòrums internacionals de desarmament.
- Grau de participació i percepció de suport efectiu per part de les entitats participants (enquestes).

Defensa civil desarmada i no-violenta

- Nombre de recerques d'avaluació d'experiències històriques i d'iniciatives contemporànies sobre resistència, protecció i defensa desarmada i no-violenta.
- Nombre de publicacions que informen el gran públic sobre alternatives a les guerres.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament d'Unió Europea i Acció Exterior

- Secretaria d'Afers Europeus, Multilaterals i de Cooperació al Desenvolupament

- Delegació del Govern de la Generalitat de Catalunya davant la Unió Europea

Departament d'Educació i Formació Professional

- Secretaria del Consell d'Educació de Catalunya
- Agència d'Avaluació i Prospectiva de l'Educació
- Secretaria General d'Educació i Formació Professional
- Secretaria de Millora Educativa
- Secretaria de Formació Professional

Departament d'Empresa i Treball

- Secretaria General d'Empresa i Treball

Eix 4. Amenaces i reptes globals per a la pau

L'eix 4 aborda les amenaces i els reptes globals que condicionen la pau i la seguretat a escala mundial i local. La pau ja no depèn únicament de la convivència entre grups humans, sinó també de la relació que mantenim amb el medi ambient. L'explotació intensiva de recursos naturals, la degradació ambiental i els models de producció i consum predominants han generat una crisi ecosocial que combina conflictes socioecològics, pèrdua de biodiversitat i tensions entre actors amb poders desiguals. Aquesta realitat mostra que els projectes extractius o d'infraestructura sovint col·lideixen amb les comunitats locals, que en suporten els costos, mentre altres grups en treuen beneficis, cosa que posa en relleu el conflicte entre capital i vida.

L'**emergència climàtica** agreuja aquestes desigualtats i impacta especialment sobre les poblacions més vulnerables, com els indígenes, les persones migrants i els sectors socials vulnerables, evidenciant la responsabilitat desigual entre el Nord i el Sud globals. Aquesta situació exigeix incorporar la justícia climàtica, que connecta les agressions al medi amb les desigualtats socials, els efectes del racisme i les estructures colonials que condicionen l'accés als recursos i a la seguretat. La pau ambiental, la democràcia ambiental i la mediació en conflictes ambientals esdevenen instruments clau per avançar cap a una gestió equitativa, participativa i sostenible dels recursos.

Alhora, el món s'enfronta a noves formes de conflicte i amenaces globals. D'una banda, els fluxos migratoris, sovint accentuats per la crisi climàtica, afronten processos de protecció que acaben limitant el dret d'asil. En paral·lel, les guerres híbrides, la difusió de *fake news* i les tecnologies de control i vigilància comprometen drets fonamentals. Aquests factors conviuen amb una creixent diversitat social, com reflecteix el fet que el 21 % de la població catalana ha nascut fora de l'Estat i els reptes i les oportunitats que això comporta. En definitiva, es posa manifest la necessitat d'inclusió i corresponsabilitat per garantir la pau i la seguretat en un món interconnectat.

Objectiu estratègic 4.1. Promoure la justícia ambiental com un dret humà

La justícia ambiental és un pilar essencial per avançar cap a una pau positiva i sostenible. Aquest objectiu promou una política ambiental centrada en la dignitat humana, la prevenció de conflictes i la protecció del territori. Es tracta d'enfortir els mecanismes de diàleg i mediació davant els impactes ambientals, garantir la coherència de les polítiques públiques amb criteris socials i ecològics i protegir les persones i les comunitats que defensen el medi ambient, tot fomentant la recerca, la transparència i la corresponsabilitat col·lectiva.

Objectius específics

4.1.1. Reforçar la governança, la coherència i la participació en la presa de decisions ambientals

Integrar els principis de justícia ambiental en una governança pública interna i externa coherent, establint mecanismes de diàleg i mediació per a la gestió dels conflictes socioecològics i garantint la participació ciutadana vinculant en processos d'avaluació i decisió sobre projectes amb impacte ambiental.

4.1.2. Impulsar la responsabilitat, la sanció i la reparació de danys socioambientals

Garantir la responsabilitat legal i ètica davant les vulneracions de la justícia ambiental donant suport a iniciatives i litigis estratègics per a la recerca i la sanció efectiva dels actors públics o privats responsables de danys greus. A més, s'impulsarà l'ús de metodologies restauratives per aconseguir la reparació integral dels danys socials i ambientals i fomentar la responsabilitat compartida i la reintegració comunitària.

4.1.3. Protegir i reconèixer les persones defensores de la justícia ambiental

Garantir la protecció de les persones defensores del medi ambient mitjançant l'impuls de mesures de prevenció de riscos i d'assistència institucional. A més, s'ha de promoure el reconeixement institucional de la figura de les persones refugiades ambientals per visibilitzar els impactes de la crisi climàtica i donar-hi resposta.

4.1.4. Fomentar la recerca i el coneixement sobre els reptes socioecològics emergents

Impulsar la recerca, el debat públic i la divulgació crítica sobre l'impacte ambiental i social associat a les noves tecnologies, la intel·ligència artificial i els processos de digitalització. Aquest coneixement ha de permetre identificar i anticipar els reptes socioecològics emergents per promoure la consciència col·lectiva i les mesures preventives adequades.

Proposta d'indicadors

Reforçar la governança, la coherència i la participació en la presa de decisions ambientals

- Percentatge de projectes amb potencial impacte socioecològic avaluats a través de mecanismes institucionals de mediació i diàleg establerts, i percentatge de contractes públics que incorporen criteris socials i ecològics vinculants.
- Percentatge de projectes o accions internacionals de la Generalitat i les empreses catalanes que inclouen criteris de diligència deguda ambiental i de drets humans verificables.

Impulsar la responsabilitat, la sanció i la reparació de danys socioambientals

- Nombre de litigis o accions legals que tenen el suport de la Generalitat o altres institucions públiques per investigar i sancionar vulneracions ambientals greus.

- Nombre de processos o projectes que incorporen pràctiques de justícia restaurativa ambiental (reparació ecològica, restitució comunitària o diàleg mediador) implementats anualment.

Protegir i reconèixer les persones defensores de la justícia ambiental

- Nombre de mesures de protecció, assistència o reconeixement institucional implementades per a persones o col·lectius defensors del medi ambient i per a refugiats ambientals.

Fomentar la recerca i el coneixement sobre els reptes socioecològics emergents

- Nombre de projectes de recerca, publicacions o activitats de divulgació (seminaris, informes, campanyes) sobre l'impacte ambiental de la digitalització i la IA finançats o impulsats per la Generalitat.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació

- Secretaria General d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació

Departament de Justícia i Qualitat Democràtica

- Secretaria General de Justícia i Qualitat Democràtica
- Direcció General de Dret, Entitats Jurídiques i Gestió Adequada de Conflictes

Departament de Recerca i Universitats

- Secretaria d'Universitats i Recerca
- Direcció General de Recerca i Innovació
- Direcció General d'Universitats

Departament d'Igualtat i Feminisme

- Direcció General dels Drets Humans i Lluita contra els Discursos d'Odi

Objectiu estratègic 4.2. Promoció d'una contractació pública que respecti els drets humans

La Generalitat de Catalunya, els ens locals i les institucions públiques han de garantir que la contractació pública esdevingui una eina de transformació social alineada amb els principis de drets humans, pau i sostenibilitat. Això implica incorporar criteris ètics i de coherència de polítiques públiques per assegurar que cap empresa que vulneri drets fonamentals —sigui per la seva implicació en conflictes armats, producció o comerç d'armes, explotació laboral o pràctiques ambientals

destructives— pugui beneficiar-se de recursos públics. Mitjançant mecanismes de control, transparència i incentius positius, Catalunya pot avançar cap a una contractació pública alineada amb els objectius de desenvolupament sostenible, el dret internacional i els compromisos en cultura de pau. En contextos de conflicte armat i violacions dels drets humans i del dret internacional humanitari també s'estableix la necessitat de trencar relacions amb empreses associades amb les violacions, seguint així la metodologia proposada per la Resolució 341/XV, de 24 de juliol de 2025, del Parlament de Catalunya, sobre Palestina.

Objectius específics

4.2.1. Contractació pública amb responsabilitat social i consideració pels drets humans

Garantir que la contractació pública a Catalunya incorpori de manera sistemàtica criteris de diligència deguda, responsabilitat social i respecte als drets humans, establint mecanismes efectius de supervisió, transparència i rendició de comptes per part de les empreses adjudicatàries al llarg de tota la cadena de valor.

4.2.2. Limitar la contractació d'empreses vinculades al sector d'armament

Excloure explícitament de la contractació pública les empreses que participin en la fabricació, la venda o el finançament d'armament destinat a zones en conflicte o que vulneri el dret internacional humanitari, així com aquelles que mantinguin pràctiques empresarials contràries als estàndards internacionals de drets humans.

4.2.3. Eliminació progressiva de la vinculació financera de la Generalitat amb banca armada

Reduir i, a mitjà termini, eliminar tota relació financera de la Generalitat de Catalunya, les seves empreses i organismes públics amb entitats bancàries implicades en el finançament de la producció, el desenvolupament o la comercialització d'armament. Prioritzar la contractació de serveis financers amb entitats que compleixin estàndards socials, ambientals i de drets humans verificables.

4.2.4. Desenvolupar un marc normatiu català de contractació pública responsable

Desenvolupar un marc normatiu català de contractació pública responsable, que estableixi criteris mínims obligatoris, formació específica per al personal tècnic encarregat de la contractació, i la creació d'un registre públic d'empreses compromeses amb els drets humans i la sostenibilitat verificat per organismes independents.

Proposta d'indicadors

Contractació pública amb responsabilitat social i consideració pels drets humans

- Grau d'integració efectiva dels criteris de diligència deguda i drets humans en els processos de contractació pública, valorat a partir d'auditories, informes de bones pràctiques i percepció dels actors implicats (Administració, empreses i societat civil).

Limitar la contractació d'empreses vinculades al sector d'armament

- Existència i aplicació efectiva d'un mecanisme de verificació i exclusió d'empreses vinculades al sector armamentístic o a activitats contràries al dret internacional humanitari dins dels procediments de contractació pública, incloent-hi criteris, protocols i registre públic d'empreses excloses.

Eliminació progressiva de la vinculació financera de la Generalitat amb banca armada

- Reducció del volum econòmic gestionat a través d'entitats identificades com a banca armada, així com publicació d'un informe de risc financer-ètic sobre les entitats bancàries que treballen amb l'Administració.

Desenvolupar un marc normatiu català de contractació pública responsable

- Grau d'avenç en l'elaboració i implementació del marc normatiu català de contractació pública responsable, valorat segons l'existència de normes aprovades, protocols operatius, programes de formació per al personal tècnic i funcionament efectiu del registre públic d'empreses compromeses amb els drets humans i la sostenibilitat.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament d'Economia i Finances

- Direcció General de Contractació Pública

Departament de Justícia i Qualitat Democràtica

- Secretaria General de Justícia i Qualitat Democràtica

Departament d'Empresa i Treball

- Secretaria d'Empresa i Competitivitat

Departament d'Acció Exterior i Unió Europea

- Secretaria d'Afers Exteriors
- Direcció General de Cooperació al Desenvolupament

Objectiu estratègic 4.3. Promoció d'una política d'acollida transformadora de les persones migrades i refugiades

Aquest objectiu promou una política d'acollida transformadora que situï la dignitat i els drets humans de les persones migrades i refugiades al centre de les polítiques públiques. Pretén enfortir les vies

segures i legals de migració, garantir un acompanyament integral i fomentar la participació política i social de les diàspores. Aquesta política ha de contribuir a combatre el racisme institucional, promoure narratives inclusives i assegurar una governança coherent i participativa en matèria de pau, migració i refugi.

Objectius específics

4.3.1. Garantir vies segures i un acolliment integral i digne

Promoure vies segures i legals de migració i refugi i desplegar un pla integral d'acollida que garanteixi la inserció digna de les persones migrades i refugiades, amb mesures de suport psicosocial, accés a l'habitatge, reconeixement de títols i coherència entre polítiques públiques.

4.3.2. Fomentar la participació política i comunitària de les persones migrades i refugiades

Impulsar la representació efectiva i la participació activa de les persones migrades, refugiades i racialitzades en les institucions públiques i els espais de decisió, mitjançant mecanismes consultius, mesures de discriminació positiva i iniciatives comunitàries de lideratge social.

4.3.3. Enfortir el coneixement, la recerca i el seguiment de les polítiques de migració i refugi

Consolidar espais de recerca i observació que documentin, avaluin i difonguin les polítiques públiques en matèria de migració i refugi, fomentant la cooperació entre administracions, universitats i entitats socials.

Proposta d'indicadors

Garantir vies segures i un acolliment integral i digne

- Nombre de persones acollides anualment a través de vies segures i percentatge de persones migrades que accedeixen a formació, ocupació o residència estable al cap d'un any.

Fomentar la participació política i comunitària de les persones migrades i refugiades

- Percentatge de persones migrades i refugiades que participen en el pla integral i reben almenys tres dels serveis bàsics (acollida, habitatge, suport psicosocial, formació o reconeixement de títols) amb valoració positiva del seu grau d'inclusió.

Enfortir el coneixement, la recerca i el seguiment de les polítiques de migració i refugi

- Nombre anual d'informes, estudis o publicacions sobre migració i refugi elaborats i difosos per administracions públiques i entitats col·laboradores, amb evidència de la seva utilització en la presa de decisions i en el disseny de polítiques públiques.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament d'Igualtat i Feminisme

- Secretaria General d'Igualtat i Feminisme
- Direcció General de Diversitat i Igualtat

Departament de Drets Socials i Inclusió

- Secretaria de Drets Socials i Inclusió
- Direcció General de Migracions i Refugi

Departament de Recerca i Universitats

- Secretaria d'Universitats i Recerca
- Direcció General de Recerca i Innovació

Objectiu estratègic 4.4. Contrarestar actituds xenòfobes i el discurs de l'odi i la por

L'augment dels discursos d'odi, la xenofòbia i les narratives que generen por constitueix una de les principals amenaces a la cohesió social i a la pau. Aquest objectiu estratègic proposa una resposta integral que combina mesures institucionals, educatives i de regulació dels mitjans i xarxes socials, alhora que promou narratives positives i inclusives. La intervenció s'orienta tant a prevenir i sancionar les conductes discriminatòries com a reforçar espais de confiança i participació ciutadana, contribuint a una cultura de drets i igualtat. Els objectius d'aquesta proposta de Pla Director País de Pau en matèria de discursos d'odi s'hauran de complementar amb el futur Pacte Nacional contra els Discursos d'Odi que està elaborant el Govern de la Generalitat.

Objectius específics

4.4.1. Coordinació institucional i resposta integral davant els discursos d'odi

Garantir una acció coherent i integral de les polítiques públiques davant la desinformació i els discursos d'odi, promovent la coordinació i la col·laboració estable entre l'Administració, els cossos de seguretat, el sistema educatiu, els mitjans de comunicació i la societat civil.

4.4.2. Enfortiment institucional i formatiu contra la discriminació i el racisme

Desplegar accions coordinades en els àmbits laboral, educatiu, immobiliari i de l'Administració pública per prevenir actituds xenòfobes i racistes, mitjançant formació en drets humans, difusió de la Carta de Drets Digitals i reforç de la capacitat sancionadora i preventiva de l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació.

4.4.3. Garantir una regulació democràtica i de drets humans davant els discursos d'odi

Revisar i aplicar la normativa per regular i sancionar els discursos d'odi, assegurant que els protocols d'actuació policial i institucional s'alineen amb els principis de pau, antiracisme, no-violència i respecte als drets humans, garantint coherència entre les polítiques de seguretat i els valors democràtics.

Proposta d'indicadors

Coordinació institucional i resposta integral davant els discursos d'odi

- Grau de consolidació d'un marc estable de cooperació interinstitucional (educació, mitjans, seguretat, societat civil) per a la prevenció i la resposta als discursos d'odi i la desinformació.

Enfortiment institucional i formatiu contra la discriminació i el racisme

- Grau de satisfacció i percepció d'eficàcia del personal format en matèria de drets humans, igualtat i no-discriminació dins dels sectors clau (educatiu, laboral, immobiliari, administració pública).

Garantir una regulació democràtica i de drets humans davant els discursos d'odi

- Nombre de casos de discurs d'odi detectats, investigats i sancionats anualment segons els nous marcs normatius o protocols actualitzats.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament d'Igualtat i Feminisme

- Secretaria General d'Igualtat i Feminisme
- Direcció General dels Drets Humans i Lluita contra els Discursos d'Odi
- Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació
- Direcció General de Diversitat i Igualtat

Departament d'Interior i Seguretat Pública

- Secretaria d'Interior
- Direcció General de la Policia

Departament d'Educació i Formació Professional

- Direcció General de Currículum i Desenvolupament Professional
- Secretaria de Polítiques Educatives
- Direcció General de Professorat i Personal de Centres Públics

Objectiu estratègic 4.5. Alternatives davant els reptes plantejats per les guerres híbrides

Les guerres híbrides combinen formes de conflicte convencionals i no convencionals, incloent-hi desinformació, manipulació digital, insurgència, pressió econòmica i mediàtica, que afecten la seguretat i la cohesió social. Aquest objectiu estratègic busca dotar la societat civil, les institucions i els mitjans de les eines necessàries per comprendre, prevenir i contrarestar aquestes noves amenaces i promoure la resiliència, la cultura de pau i la protecció dels drets fonamentals.

Objectius específics

4.5.1. Promoure el coneixement i la recerca sobre les noves formes de conflicte i les amenaces híbrides

Impulsar la recerca, la formació i la divulgació sobre les dinàmiques de les guerres híbrides — incloent-hi la desinformació, el militarisme, la desigualtat i el canvi climàtic—, mitjançant la col·laboració entre institucions públiques, centres de recerca i entitats de pau, amb l'objectiu de generar eines d'anàlisi, educació i sensibilització per a la ciutadania i les institucions.

4.5.2. Enfortir la resiliència digital i la protecció dels drets fonamentals davant les noves amenaces tecnològiques

Desenvolupar estratègies i programes de capacitat per a la resiliència digital i la comunicació per la pau, com també mecanismes normatius i institucionals que garanteixin l'aplicació efectiva dels drets digitals, la transparència tecnològica i la supervisió democràtica de les pràctiques de vigilància.

Proposta d'indicadors

Promoure el coneixement i la recerca sobre les noves formes de conflicte i les amenaces híbrides

- Grau de consolidació d'una xarxa estable de recerca, formació i divulgació sobre guerres híbrides i cultura de pau, mesurat per la diversitat d'actors implicats (universitats, administració, entitats socials), la continuïtat de les activitats i la integració dels resultats en polítiques públiques o educatives.

Enfortir la resiliència digital i la protecció dels drets fonamentals davant les noves amenaces tecnològiques

- Grau d'incorporació de la perspectiva de drets digitals i resiliència davant la desinformació en la formació de personal públic, comunitats educatives i mitjans de comunicació, així

com en l'adopció de mesures institucionals per garantir la transparència i la supervisió democràtica de les tecnologies de vigilància.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament de la Presidència

- Secretaria de Telecomunicacions i Transformació Digital
- Subdirecció General d'Innovació, Foment i Cooperació
- Secretaria de Mitjans de Comunicació i Difusió

Departament d'Igualtat i Feminisme

- Secretaria General d'Igualtat i Feminisme

Departament d'Interior i Seguretat Pública

- Secretaria General d'Interior i Seguretat Pública
- Responsable de Coordinació i Planificació de Formació i Recerca

Departament de Recerca i Universitats

- Secretaria d'Universitats i Recerca

Departament d'Educació i Formació Professional

- Secretaria de Transformació Educativa
- Direcció General de Currículum i Desenvolupament Professional

Eix 5. Dones, pau i seguretat

Existeix un marc internacional sòlid de reconeixement dels drets humans de les dones, que inclou la CEDAW, el Conveni d'Istanbul i la Resolució 1325 del Consell de Seguretat de l'ONU. L'Agenda de Dones, Pau i Seguretat reconeix els impactes de gènere de les guerres i el dret de les dones a la participació en tots els nivells d'adopció de decisions en la resolució de conflictes i els processos de pau, i insta a l'adopció de la perspectiva de gènere en els esforços de pau i a la fi de la impunitat dels crims de genocidi, crims de lesa humanitat i crims de guerra, especialment els relacionats amb la violència sexual i d'altres tipus en contra de dones i nenes. L'impuls dels moviments feministes i de dones d'arreu del món per aconseguir aquest marc de drets va ser fonamental.

Tanmateix, el balanç de la implementació del marc de drets i de les seves ampliacions posteriors és molt menys optimista (per exemple, tan sols un de cada cinc acords de pau inclou algun tipus d'articulat en clau de gènere i, fins al 2022, només un dels divuit acords de pau signats incorporava la signatura d'una representant d'algun grup de dones).

Les dones, en la seva heterogeneïtat, i les experiències específiques de violència com les que també han rebut persones LGTBIQ+ i d'altres grups de població històricament exclosos permeten qüestionar i desjerarquitzar les prioritats tradicionals en les negociacions per incloure'n d'altres que no provenguin exclusivament d'una perspectiva hegemònica masculina. És necessari reconèixer la influència de les desigualtats de poder de gènere i dels rols de gènere tant en els conflictes com en la construcció de la pau. Aquestes desigualtats de gènere operen en intersecció amb altres processos i estructures com el racisme i les desigualtats de classe. Cal abordar les violències específiques que les afecten, amb acompanyament i suport integral i reparació, i amb un treball encaminat a prevenir i eliminar totes les formes de violències contra les dones.

D'altra banda, tot i la visió exterior d'aquest objectiu estratègic, la concepció del Pla Director País de Pau com a mecanisme per donar resposta a dinàmiques locals ens força a observar de manera crítica la violència masclista i les discriminacions per raons de gènere i orientació sexual que s'experimenten diàriament a Catalunya. Per exemple, l'Enquesta sobre les violències sexuals a Catalunya (EVSC) més recent, la publicada el 2022, conclou que vuit de cada deu dones residents a Catalunya han patit algun tipus de violència sexual des dels quinze anys. A més, la línia d'atenció telefònica contra les violències masclistes va efectuar 12.927 atencions per motiu de violència masclista el 2023, segons l'Institut Català de les Dones, i des del 2012 s'han registrat 154 feminicidis, divuit dels quals el 2024. Tot i això, aquesta violència no només és directa, sinó que també incorpora aspectes indirectes com les discriminacions econòmiques, institucionals o simbòliques. En aquesta línia, l'índex d'igualtat de gènere (IIG) que elabora l'IDESCAT demostra que hi ha desigualtats de gènere molt notables en les dimensions de «treball», «temps» i «coneixement», tot i que en totes les dimensions que també inclouen «diners», «poder» i «salut», només a l'apartat de «diners» Catalunya puntua pitjor que la mitjana de la Unió Europea.

En conseqüència, la perspectiva feminista que articula aquest àmbit de prioritats ha d'esdevenir transversal en tots els àmbits d'actuació de la Generalitat i reforçar les actuacions previstes pels altres instruments, principalment la Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, el Pla estratègic de polítiques d'igualtat de gènere 2019-2022 —i les seves versions posteriors— i la

Llei 19/2020, de 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació, que, tot i no fer menció explícita del foment de la pau, incorpora la igualtat i la no-discriminació com a principis rectors en qualsevol àmbit i actuació.

Objectiu estratègic 5.1. Garantir i potenciar la participació efectiva i el lideratge de les dones en la pau i la seguretat

Garantir i potenciar la participació efectiva i el lideratge de les dones en la pau i la seguretat és un objectiu de drets polítics reconeguts internacionalment per l'Agenda de Dones, Pau i Seguretat (Resolució 1325 del Consell de Seguretat de les Nacions Unides) i la CEDAW (inclosa la Recomanació general número 30) i que ha de combatre la baixa representació de dones en els processos de pau (només un 6 % dels participants han estat dones entre el 1992 i el 2019). Es considera urgent promoure la participació efectiva i significativa de dones i col·lectius tradicionalment exclosos (incloent-hi persones i grups LGTBIQ+).

Les actuacions es proposen a partir del reforç de la Llei 8/2006, de 5 de juliol, de mesures de conciliació de la vida personal, familiar i laboral del personal al servei de les administracions públiques de Catalunya, i la Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, i com a continuació del Pla estratègic de polítiques d'igualtat de gènere 2019-2022.

Objectius específics

5.1.1. Potenciar el lideratge de les dones en qüestions de seguretat

Crear una estratègia per promoure i garantir la representació i la participació efectiva del teixit d'organitzacions de drets de les dones, moviment feminista, dones constructores de la pau, dones migrades, col·lectius LGTBIQ+, el poble gitano i les diàspores en els processos polítics que abordin qüestions relatives a pau i seguretat, drets humans, comerç, migració, canvi climàtic, fronteres, etc.

5.1.2. Representació diversa i participació efectiva

Promoure i garantir la representació i la paritat de dones i col·lectius LGTBIQ+, la seva participació efectiva i la integració de la perspectiva de gènere i de promoció de drets humans en tots els òrgans de participació, comissions, taules de diàleg i processos de pau, tant a escala local com global, com a reforç i adaptació de les disposicions del Pla estratègic de polítiques d'igualtat de gènere 2019-2022 a l'àmbit de la pau i la seguretat.

Proposta d'indicadors

Potenciar el lideratge

- Nombre de consultes de les delegacions de la Generalitat a l'Exterior amb dones lideresses del teixit d'organitzacions locals de drets humans, moviments feministes, diàspores per promoure i enfortir agendes de pau de l'acció exterior i la cooperació catalana.
- Grau d'implementació de la recomanació de les Nacions Unides d'assolir o superar objectius com la fita mínima del 15 % a la igualtat de gènere com a objectiu principal de projectes i programes de l'AOD bilateral.
- Grau d'implementació de la recomanació de Nacions Unides de destinar com a mínim l'1 % de l'AOD a organitzacions de dones en països afectats per conflictes, especialment als grups de base que es mobilitzen per la pau.

Representació diversa i participació efectiva

- Nombre total i percentatge de cimeres i processos polítics locals i internacionals on participa la Generalitat i que han anat precedits de consultes efectives amb el teixit d'organitzacions de drets de les dones, moviment feminista, dones constructores de la pau dones migrades, col·lectius LGTBIQ+ i de les diàspores.
- Mesures de suport a la conciliació adoptades per promoure i garantir la participació de dones en les consultes impulsades per la Generalitat (nombre total de mesures, nombre de dones beneficiades per les mesures en cada ronda de consultes).

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament d'Unió Europea i Acció Exterior

- Secretaria d'Afers Europeus, Multilaterals i de Cooperació al Desenvolupament

Departament d'Igualtat i Feminisme

- Secretaria General d'Igualtat i Feminisme
- Secretaria General de Feminisme

Departament de Drets Socials i Inclusió

- Secretaria de Cicles de Vida i Ciutadana
- Secretaria d'Afers Socials i Inclusió

Objectiu estratègic 5.2. Visibilitzar i reconèixer les dones com a agents actius en la construcció de la pau i donar-los suport

És necessari superar la visió de les dones únicament com a víctimes, reconeixent la seva agència i el seu rol actiu com a defensores de la pau i la transformació no-violenta dels conflictes. Cal reconèixer i visibilitzar les estratègies, les alternatives i els projectes comunitaris que desenvolupen, així com les cures que puguin aportar en el procés de construcció de la pau. El seguit d'actuacions que engloba aquest objectiu estratègic se centren en la visibilització pública i pedagògica, el suport tècnic i material a través de finançament i a garantir el reconeixement de les persones i les entitats que treballen en la promoció dels drets humans, de les dones i per a la igualtat efectiva en diversos àmbits, inclosos el de la promoció de la pau.

Objectius específics

5.2.1. Agenda Catalana de Dones, Pau i Seguretat

Desenvolupar l'Agenda Catalana de Dones, Pau i Seguretat com a marc d'actuació, tot recollint les conseqüències específiques de gènere dels conflictes armats i promovent la construcció de la pau sostenible mitjançant la participació activa de les dones.

5.2.2. Actuacions de visibilització

Llançar campanyes públiques per difondre el feminisme pacifista als mitjans de comunicació públics, integrar-lo en currículums educatius, museus i espais de memòria i visibilitzar les contribucions socials i comunitàries de les dones, amb una atenció especial a les dones migrades i de la diàspora.

5.2.3. Reconeixement de les cures

Reconèixer les cures com a forma de construcció de la pau i incorpora-les com a prioritat de l'actuació de la Generalitat en totes les intervencions i polítiques públiques.

Proposta d'indicadors

Agenda Catalana de Dones, Pau i Seguretat

- Aprovació d'un document marc de l'Agenda Catalana de Dones, Pau i Seguretat.

Actuacions de visibilització

- Existència d'un pla de comunicació i sensibilització sobre feminisme pacifista aprovat per la Generalitat (sí/no).

- Nombre de dones reconegudes institucionalment (premis, mencions, homenatges) per la seva tasca en pau i seguretat.

Reconeixement de les cures

- Nombre de polítiques públiques o programes de pau que inclouen mesures de reconeixement i valorització de les cures (per exemple, conciliació, suport comunitari, formació).
- Increment de la presència de la perspectiva de cures en els documents estratègics i polítiques públiques de pau.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament d'Unió Europea i Acció Exterior

- Secretaria d'Afers Europeus, Multilaterals i de Cooperació al Desenvolupament

Departament d'Igualtat i Feminisme

- Secretaria General d'Igualtat i Feminisme
- Secretaria de Feminisme

Departament de la Presidència

- Direcció General de Coordinació Interdepartamental i Relacions amb l'Estat
- Direcció General d'Estratègia, Anàlisi i Prospectiva

Objectiu estratègic 5.3. Incorporar de manera transversal la perspectiva feminista i interseccional en totes les polítiques

No es poden entendre ni erradicar els conflictes violents sense comprendre les dinàmiques de poder patriarcal. Aquesta perspectiva és clau per abordar les violències específiques que pateixen les dones, les nenes i els col·lectius LGTBIQ+ en contextos de conflicte i combatre-les.

La transversalització implica assegurar un enfocament feminista interseccional en la política exterior catalana, alineant-la amb polítiques antimilitaristes, antiracistes, ecofeministes i descolonials. És necessari promoure la coherència de polítiques pel que fa a la mirada feminista i la perspectiva de gènere. Aquesta estratègia també exigeix enfortir les capacitats i la formació en feminismes del personal de l'Administració pública. En la resolució de conflictes i la seguretat, es proposa superar el marc punitivista i de protecció tradicional utilitzat per combatre les violències de gènere, promovent respostes comunitàries que evitin la normalització de les violències masclistes. A més, s'han de garantir els drets sexuals i reproductius de les dones en tota la seva diversitat i de la població LGTBIQ+, incloent-hi els drets humans de les persones trans. El desenvolupament d'aquestes

perspectives té la gènesi en el sector educatiu, des de la incorporació de la perspectiva de gènere i dels nous marcs en currículums educatius d'educació formal i obligatòria, en educació en el lleure, en formació professional, etc. D'aquesta manera, es reforça el mandat de la Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, i les seves disposicions específiques en matèria educativa. Finalment, la perspectiva feminista s'ha de transversalitzar directament a aquesta proposta de Pla Director.

Objectius específics

5.3.1. Transversalitzar la perspectiva de gènere i feminista

Transversalitzar les polítiques de gènere a l'Administració pública, enfortint les capacitats i la formació del personal en perspectives feministes i interseccionalitat que també s'apliquin a les iniciatives de construcció de la pau i de participació pública.

5.3.2. Lluita contra les violències masclistes

Promoure iniciatives per combatre les violències masclistes de manera integral, tot fomentant la participació de les organitzacions de dones en la definició de polítiques i mesures.

5.3.3. Protecció

Crear programes específics per a la protecció de dones i nenes afectades per conflictes armats, tant en contextos en conflicte per mitjà de projectes i intervencions de cooperació com per a residents a Catalunya.

Proposta d'indicadors

Transversalitzar la perspectiva de gènere i feminista

- Nombre de documents estratègics o plans d'acció que incorporen explícitament els principis feministes interseccionals.

Lluita contra les violències masclistes

- Percentatge del pressupost destinat a programes preventius i comunitaris davant les violències masclistes, en comparació de les mesures punitives.

Protecció

- Avaluació qualitativa dels programes de protecció creats i quantitativa (nombre de persones beneficiàries i pressupost destinat).
- Nombre de programes creats, percentatge de pressupost destinat.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament de la Presidència

- Direcció General de Coordinació Interdepartamental i Relacions amb l'Estat
- Direcció General d'Estratègia, Anàlisi i Prospectiva

Departament d'Educació i Formació Professional

- Secretaria del Consell d'Educació de Catalunya
- Agència d'Avaluació i Prospectiva de l'Educació
- Secretaria General d'Educació i Formació Professional
- Secretaria de Millora Educativa
- Secretaria de Formació Professional

Departament d'Unió Europea i Acció Exterior

- Secretaria d'Afers Europeus, Multilaterals i de Cooperació al Desenvolupament

Departament d'Igualtat i Feminisme

- Secretaria General d'Igualtats i Feminisme
- Secretaria de Feminisme

Departament de Drets Socials i Inclusió

- Secretaria d'Afers Socials i Inclusió
- Secretaria de Cicles de Vida i Ciutadania

Departament de Justícia i Qualitat Democràtica

- Secretaria General de Justícia i Qualitat Democràtica
- Secretaria de Mesures Penals i Reinserció
- Secretaria per a l'Administració de Justícia
- Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil
- Direcció General de Dret, Entitats Jurídiques i Gestió Adequada de Conflictes
- Direcció General d'Afers Penitenciaris
- Direcció General de Memòria Democràtica

Departament de Cultura

- Secretaria General de Cultura
- Direcció General de Patrimoni Cultural
- Direcció General de Patrimoni Cultural i Biblioteques
- Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural

Departament de Recerca i Universitats

- Secretaria General de Recerca i Universitats
- Direcció General de Recerca
- Direcció General d'Universitats

Departament d'Interior i Seguretat Pública

- Secretaria General d'Interior i Seguretat Pública
- Direcció General de la Policia
- Direcció General d'Administració de Seguretat
- Direcció General de Coordinació de les Polícies Locals
- Institut de Seguretat Pública de Catalunya (ISPC)

Objectiu estratègic 5.4. Enfortir el teixit associatiu de dones, feminista i pacifista

Es reconeix la riquesa de la societat civil a Catalunya com un actiu fonamental per a la cultura de pau. Per tant, enfortir les organitzacions de dones i feministes és una estratègia clau que requereix un seguit d'actuacions que segueixen la lògica participativa del Pla estratègic de polítiques d'igualtat de gènere 2019-2022 i el Pla Director de cooperació al desenvolupament 2023-2026. És fonamental donar suport financer i tècnic a les dones i les entitats constructores de la pau i facilitar la creació d'espais de trobada per atorgar un paper preponderant a les entitats feministes i organitzacions de dones per desenvolupar les seves capacitats i enfortir el teixit associatiu. De la mateixa manera, l'aspiració internacionalitzadora conviu amb la local i, mentre es reforça la societat catalana, també s'ha de promoure la participació en espais multilaterals i facilitar-hi l'accés per a entitats de la societat civil.

Objectius específics

5.4.1. Finançament

Proporcionar finançament directe, flexible i de llarg termini i incrementar el suport econòmic, polític i tècnic a organitzacions i iniciatives que defensen els drets humans de les dones, moviments feministes, de joves i LGTBIQ+ que treballen per la pau, per la transformació de les desigualtats de gènere i per l'erradicació de les violències masclistes.

5.4.2. Facilitació d'espais i xarxes

Crear espais de trobada i diàleg per a entitats de dones, moviments feministes, de joves i LGTBIQ+ per articular propostes i traslladar-les a les administracions públiques, donar suport als espais de dones del multilateralisme (CSW, ONU Dones) i facilitar-hi l'accés d'entitats de dones i feministes.

Proposta d'indicadors

Finançament

- Percentatge del pressupost destinat a iniciatives de dones, feminismes, joves i grups LGTBIQ+ per la pau dins del fons d'acció exterior i cooperació internacional.
- Percentatge de projectes de cooperació i per la pau atorgats a organitzacions de dones, moviments feministes, de joves i LGTBIQ+.
- Grau d'adopció i implementació de la recomanació de Nacions Unides d'assolir o superar objectius com la fita mínima del 15 % a la igualtat de gènere com a objectiu principal de projectes i programes de l'AOD bilateral (S/2024/671).
- Grau d'adopció i implementació de la recomanació de Nacions Unides de destinar com a mínim l'1 % de l'AOD a organitzacions de dones en països afectats per conflictes, especialment als grups de base que es mobilitzen per la pau (S/2024/671, S/2023/725).

Facilitació d'espais i xarxes

- Nombre d'espais de trobada i diàleg creats amb organitzacions de dones, moviments feministes, de joves i LGTBIQ+.
- Nombre d'espais multilaterals en què la Generalitat participa activament per donar suport a dones líders en pau.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament d'Unió Europea i Acció Exterior

- Secretaria d'Afers Europeus, Multilaterals i de Cooperació al Desenvolupament

Departament d'Igualtat i Feminisme

- Secretaria General d'Igualtat i Feminisme
- Secretaria de Feminisme

Objectiu estratègic 5.5. Fomentar la formació i l'expertesa en mediació feminista i cultura de pau

Per assegurar una participació qualificada, es considera urgent promoure el rol negociador de les dones a través de la formació i la creació de cossos d'expertes. És crucial que es valorin les diferents experteses i trajectòries vitals que les dones aporten, qüestionant les prioritats tradicionals que provenen exclusivament d'una perspectiva hegemònica masculina. Aquest objectiu adopta també una perspectiva interna de formació dirigida al personal de la Generalitat i al públic català per ampliar el mandat del Pla Director de formació en equitat de gènere 2017-2020 de la Generalitat de Catalunya.

Objectius específics

5.5.1. Formació inclusiva

Desplegar una estratègia de formació en mediació feminista, assegurant la presència de dones i persones LGTBIQ+, i desenvolupar programes formatius inclusius per a dones amb un enfocament específic en dones joves, migrades i racialitzades.

5.5.2. Formació intrainstitucional

Formar els equips institucionals de l'Administració, tal com explicita la Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, i els cossos policials en diàleg, feminisme i interseccionalitat.

5.2.3. Educació obligatòria

Educar en la construcció de masculinitats no nocives o antimasclistes a través de la incorporació aquests continguts en els currículums educatius obligatoris.

Proposta d'indicadors

Formació inclusiva

- Nombre de cursos, tallers o sessions de capacitació programades anualment amb aquest enfocament, nombre de participants inscrits a les accions formatives amb dades desagregades per gènere.
- Qualitat i satisfacció dels participants en les activitats formatives.

Formació intrainstitucional

- Nombre de sessions de formació programades anualment i cobertura territorial (departaments, unitats policials, etc.), nombre de participants inscrits a les accions formatives amb dades desagregades per gènere.
- Qualitat i satisfacció dels participants a les activitats formatives.

Educació obligatòria

- Percentatge de guies docents escolars que incorporen formació antimasclista.

Departaments subjectes de ser involucrats

Departament d'Unió Europea i Acció Exterior

- Secretaria d'Afers Europeus, Multilaterals i de Cooperació al Desenvolupament

Departament d'Igualtat i Feminisme

- Secretaria General d'Igualtat i Feminisme
- Secretaria de Feminisme

Departament de Recerca i Universitats

- Secretaria General de Recerca i Universitats
- Direcció General de Recerca
- Direcció General d'Universitats

Departament d'Educació i Formació Professional

- Secretaria del Consell d'Educació de Catalunya
- Agència d'Avaluació i Prospectiva de l'Educació
- Secretaria General d'Educació i Formació Professional
- Secretaria de Millora Educativa
- Secretaria de Formació Professional

Departament d'Interior i Seguretat Pública

- Secretaria General d'Interior i Seguretat Pública
- Direcció General de la Policia
- Direcció General d'Administració de Seguretat
- Direcció General de Coordinació de les Polícies Locals
- Institut de Seguretat Pública de Catalunya (ISPC)

Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica

Departament de la Presidència

- Direcció General de Coordinació Interdepartamental i Relacions amb l'Estat
- Direcció General d'Estratègia, Anàlisi i Prospectiva

Departament de Drets Socials i Inclusió

- Secretaria d'Afers Socials i Inclusió
- Secretaria de Cicles de Vida i Ciutadania

Departament de Justícia i Qualitat Democràtica

- Secretaria General de Justícia i Qualitat Democràtica
- Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima
- Secretaria per a l'Administració de Justícia
- Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil
- Direcció General de Dret, Entitats Jurídiques i Gestió Adequada de Conflictes

- Direcció General d'Afers Penitenciaris
- Direcció General de Memòria Democràtica

EXECUCIÓ I COORDINACIÓ

La implementació del Pla Director País de Pau requereix una arquitectura institucional sòlida, amb un lideratge polític clar, mecanismes eficients de coordinació interdepartamental i instruments de participació plural i corresponsabilitat. El desplegament d'aquest Pla ha de contribuir a consolidar una política pública transversal de foment de la pau, amb capacitat transformadora i impacte efectiu sobre les polítiques sectorials.

D'acord amb l'article 2 *bis* de la Llei 21/2003, de foment de la pau, modificada per la Llei 5/2025, la responsabilitat d'executar i actualitzar aquest Pla és del Govern de la Generalitat de Catalunya, que ha de garantir-ne una actualització quadriennal, completada pel disseny i la implantació de plans anuals.

El Pla, així mateix, ha de vetllar per l'alineament i la coherència amb el conjunt de les polítiques públiques. La naturalesa transversal del foment de la pau exigeix un compromís actiu de tots els departaments implicats, que ha d'anar acompanyat d'una planificació compartida i d'un finançament adequat. Així, el CCFP considera que el departament encarregat d'implementar el Pla Director País de Pau ha d'assumir les funcions següents:

- Vetllar per la coherència, la complementarietat i l'alineament dels eixos de treball entre tots els departaments i nivells de govern implicats.
- Impulsar mecanismes de treball transversal i col·laboratiu entre els departaments de la Generalitat, administracions de tota mena (des de l'àmbit local fins a l'internacional, passant per l'estatal) i els agents socials, tenint en compte la interdependència dels factors socials, ambientals i institucionals que incideixen en la seguretat humana i comunitària.
- Garantir la coherència de les polítiques públiques amb els compromisos nacionals i locals en matèria de foment de la pau i de compliment del dret internacional.
- Coordinar l'elaboració, el seguiment i l'avaluació dels plans anuals de desplegament del Pla Director.
- Garantir mecanismes d'informació que assegurin la transparència i la participació amb tots els agents implicats, així com una estratègia de comunicació que assegurï la visibilització de l'impacte d'aquest pla entre la ciutadania.
- Assegurar mecanismes de seguiment, transparència i avaluació efectius que permetin mesurar l'impacte del Pla i el progrés cap als seus objectius estratègics.

L'assoliment de les prioritats estratègiques, a través dels eixos de treball, del *Pla Director País de Pau* interpel·la, en primer lloc, el Govern de la Generalitat. Tanmateix, en tant que projecte de país, el Pla transcendeix àmpliament el perímetre institucional de la Generalitat i reclama la corresponsabilitat activa de totes les administracions públiques i del conjunt de la societat catalana. Les polítiques públiques de pau només poden arrelar i transformar la realitat si hi ha la implicació

dels ens locals, de les entitats socials i culturals, dels àmbits educatiu i acadèmic, dels actors econòmics i laborals i de la ciutadania en general.

En aquest marc, cal reforçar la coordinació i la corresponsabilitat entre els departaments de la Generalitat, els ens locals, els cossos de seguretat i els agents socials per garantir la coherència, la transversalitat i l'efectivitat de totes les polítiques públiques, i especialment les vinculades amb la pau, l'educació, la seguretat i la justícia. En aquest esforç col·lectiu, el Consell Català de Foment de la Pau ha d'exercir un paper central com a espai consultiu i de participació de la societat catalana. D'acord amb la modificació de l'article 9 de la Llei 21/2003, aquest òrgan ha de formular dictàmens previs i preceptius sobre el *Pla Director* i els seus plans anuals, així com contribuir a la seva difusió i seguiment. Perquè aquest òrgan consultiu sigui més eficaç, tal com descriu l'*Informe final sobre el desplegament de funcions i el funcionament del Consell Català de Foment per la Pau* (2021), cal reformar-ne alguns aspectes, entre els quals la composició, per incloure, per exemple, altres entitats de la societat civil que representin la diversitat territorial, o altres departaments de l'Administració que duen a terme actuacions de foment de la pau.

La cultura de pau no és competència exclusiva de les institucions: és un patrimoni compartit que es construeix col·lectivament en els espais quotidians de convivència —a les escoles i les universitats, als centres de treball, a les entitats de barri, als mitjans de comunicació i a les xarxes socials. El *Pla Director*, per tant, no només s'ha de desplegar per mitjà d'instruments de planificació governamental (plans anuals, pressupostos amb etiquetatge específic, sistemes d'avaluació), sinó també mitjançant la suma de plans, compromisos i pràctiques internes de totes aquelles institucions, organitzacions i col·lectius que decideixin subscriure's a la seva visió.

Finalment, cal remarcar que Catalunya disposa d'una eina fonamental per impulsar el foment de la pau i articular les actuacions del conjunt d'actors institucionals, socials, acadèmics i culturals compromesos amb la cultura de pau. La Llei 14/2007 va crear l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP), amb la finalitat de promoure la cultura de la pau en la societat catalana i en l'àmbit internacional, i fer que Catalunya tingui un paper actiu com a agent de pau al món. La Llei també estableix que l'ICIP s'adreça i presta serveis a les administracions públiques, al món acadèmic i a la societat civil. En aquest sentit, des de la seva independència i en compliment del seu mandat, l'ICIP esdevé un instrument fonamental per implementar el Pla Director i, per això, caldrà dotar-lo dels recursos econòmics i humans necessaris per complir aquesta responsabilitat.

En un món complex i interdependent, reduir les violències i construir justícia global exigeix tant el suport de les institucions públiques com la complicitat activa de la societat. Al capdavant, són les persones les qui opten per dialogar en comptes de confrontar-se, per crear relats culturals inclusius en lloc d'alimentar discursos d'odi, o per transmetre valors de pau a les noves generacions. És en aquest sentit que el *Pla Director País de Pau* fa una crida a tothom —independentment de l'origen, la condició social o l'orientació ideològica— a sentir-se part d'aquest compromís col·lectiu i a contribuir activament a la construcció d'una Catalunya que sigui, de ple dret, un País de Pau.

SEGUIMENT I AVALUACIÓ

El sistema de seguiment i avaluació del Pla Director País de Pau es concep com una eina de millora contínua, rendició de comptes i aprenentatge institucional i col·lectiu. El seu objectiu principal és garantir la coherència, l'eficàcia i la transparència de la política pública de foment de la pau, tant a Catalunya com en la seva acció internacional. Serà responsabilitat del departament competent del Pla de vetllar per un seguiment i una avaluació transparents i eficaços.

El CCFP considera que el seguiment i l'avaluació s'han de regir pels principis de:

- Transparència i accés públic a la informació.
- Independència tècnica en la producció d'avaluacions.
- Orientació a resultats i impacte real en la vida de les persones.
- Enfocament feminista, interseccional i antiracista, present tant en els indicadors com en les metodologies.
- Coherència de polítiques públiques, garantint que l'acció catalana no contribueixi a reproduir violències estructurals ni contradigui els valors de pau i drets humans.

La traçabilitat d'aquest seguiment i avaluació es farà a partir d'un marc integral d'indicadors qualitius i quantitatius que permetin mesurar l'impacte de les polítiques i les actuacions del Pla, així com establir fites verificables i comparables en els diferents plans quadriennals i anuals. Aquest sistema d'indicadors s'alinejarà amb les principals estratègies transversals del Govern en matèria de drets humans, igualtat, feminismes, joventut, educació, medi ambient i seguretat humana, amb la finalitat de garantir coherència, comparabilitat i orientació a resultats. Més concretament, cada objectiu específic, emmarcat en diversos objectius estratègics, estableix una sèrie d'indicadors que cal prendre en consideració.

Per assolir aquests principis i indicadors, s'hauran de consolidar els recursos humans, tècnics i financers suficients per dur-los a terme. A partir de l'elaboració dels plans anuals estipulats, s'establiran una sèrie d'avaluacions, tant de la implantació dels objectius estratègics i específics com dels processos de gestió, l'eficiència i els resultats d'actuacions i projectes concrets. Els resultats es difondran públicament i es compartiran amb tots els actors implicats, amb l'objectiu de reforçar la transparència i consolidar un ecosistema d'aprenentatge col·lectiu.

El sistema de seguiment i avaluació ha d'incorporar mecanismes de participació multiactor, garantint la implicació de:

- Tots els departaments del govern de la Generalitat afectats.
- Institut Català Internacional per la Pau (ICIP).
- Ens locals i diputacions.
- Universitats i centres de recerca.
- Societat civil i entitats de pau.
- Actors internacionals (xarxes de ciutats per la pau, organismes multilaterals, altres regions).

Finalment, i a partir del treball conjunt amb els altres departaments, el departament competent del desplegament del Pla ha d'elaborar una memòria en finalitzar el període de vigència del Pla. Aquesta memòria ha de permetre fer una avaluació dels avenços del Govern en acció exterior i, a partir de l'assoliment dels objectius previstos, servir de base per iniciar els treballs del pròxim pla estratègic.

ANNEX I. Normativa existent del Govern de la Generalitat en matèria de cultura de pau

Eix de treball	Normativa	Vinculació amb cultura de pau
Tots	Estatut d'Autonomia de Catalunya (2006)	L'article 4, «Caràcter nuclear de la garantia dels drets humans», d'acord amb la Llei 21/2003, reafirma que «els poders públics de Catalunya han de promoure els valors de la llibertat, la democràcia, la igualtat, el pluralisme, la pau, la justícia, la solidaritat, la cohesió social, l'equitat de gènere i el desenvolupament sostenible». L'article 51 també estableix l'obligació de la Generalitat de promoure «la cultura de pau i accions de foment de la pau al món».
	Llei 21/2003, de 4 de juliol, de foment de la pau	Estableix el compromís de la Generalitat i dels ens locals amb la promoció de la cultura de pau, la justícia, la igualtat i els drets humans, entesos com a valors superiors vinculats a l'exercici efectiu de les llibertats.
	Llei 5/2025, de 26 de març, de modificació de la Llei 21/2003, de 4 de juliol, de foment de la pau	Modifica la norma de 2003 i introdueix l'article 2 bis, que regula específicament el Pla Director País de Pau.
	Llei 14/2007, de 5 de desembre, de l'Institut Català Internacional per la Pau	La Llei 14/2007 va crear l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP), amb la finalitat de promoure la cultura de pau en la societat catalana i en l'àmbit internacional, i fer que Catalunya tingui un paper actiu com a agent de pau al món. La Llei també estableix que l'ICIP s'adreça i presta serveis a les administracions públiques, al món acadèmic i a la societat civil.
	Pla nacional per a la implementació de l'Agenda 2030 a Catalunya	La pau és un element transversal de l'Agenda 2030 i apareix en diversos dels ODS i actuacions a les quals vol donar suport la Generalitat de Catalunya. De manera més concreta, destaca l'ODS 16, «Promoure societats pacífiques i inclusives per aconseguir un desenvolupament sostenible, proporcionar accés a la justícia per a totes les persones i desenvolupar institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells».
	Estratègia de drets humans de la Generalitat de Catalunya	La pau apareix en relació amb els drets de les persones migrants (objectiu 23 de l'eix 4, «Democràcia paritària i interseccional») a la mesura 5, «Fomentar una cultura de pau i igualtat; el dret a la pau, la veritat i el

Tots		desenvolupament» (objectiu 31 de l'eix 4, «Democràcia paritària i interseccional») i a la mesura 7, «Dotació pressupostària específica per a la promoció de la cultura de la pau, el desarmament i la no-violència», tot i que lligada a la cooperació».
1. Cultura de Pau	Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació	Foment de la pau com a principi rector del sistema, juntament amb el respecte d'educació dels drets humans (article 2.j).
	Resolució EDU/1753/2020, de 17 de març, per la qual s'estableix l'elaboració i la implementació del projecte de convivència en els centres educatius dins del marc del projecte educatiu de centre	Marc normatiu que permet integrar de manera més coherent i avaluable la cultura de pau, els drets humans, la igualtat de gènere i la gestió positiva dels conflictes com a eixos centrals dels processos d'aprenentatge i de les eines d'avaluació.
	Llei 25/2015, de 30 de juliol, de voluntariat i foment de l'associacionisme	Foment de la pau com a activitat d'interès públic.
	Pla estratègic d'esport escolar a Catalunya 2020-2030	Reconeix, en referència als ODS dissenyats per les Nacions Unides, la contribució creixent de l'esport al desenvolupament i la pau pel que fa a la promoció de la tolerància i el respecte i a l'aportació a l'empoderament de les dones i les joves, tant a escala individual com comunitària, així com a la salut, l'educació i la inclusió social.
2. Seguretat i justícia	Estratègia de justícia restaurativa 2030	Estratègia per fomentar el paradigma restauratiu, el qual ofereix una resposta adequada al delicte i fomenta la cultura de pau entre la ciutadania.
	Avantprojecte de llei de prevenció, gestió i resolució de conflictes	Aquest projecte de llei, impulsat pel Departament de Justícia, Drets i Memòria de la Generalitat de Catalunya, preveu un règim de prevenció, gestió i resolució de conflictes com a eina normativa.
3. Conflictes, violència i pau 5. Dones, pau i seguretat	Pla estratègic d'acció exterior i de relacions amb la Unió Europea 2023-2026	Incorpora accions relacionades amb el foment de la pau (interna o externa) que pertanyen a àmbits sectorials com els drets socials, la igualtat, els feminismes o fins i tot l'acció climàtica. Planteja posicionar Catalunya com a pol de coneixement de la realitat internacional, incloent-hi aspectes de pau, i fa referència a la tradició de solidaritat internacional catalana en una cooperació al desenvolupament transformadora.
	Pla director de cooperació al desenvolupament 2023-2026	El foment de la pau apareix a l'OE 5, concretament a l'objectiu operatiu d'actualitzar el sistema de consulta,

		d'informació i participació de la política de cooperació al desenvolupament i el foment de la pau.
1. Cultura de pau 3. Conflictes, violència i pau 4. Amenaces i reptes globals per a la pau 5. Dones, pau i seguretat	Llei 26/2001, de cooperació al desenvolupament	El foment de la pau i l'enfortiment i l'arrelament de la pau i la convivència estan reconeguts com a valors, finalitats, prioritats i principis de l'activitat de la llei.
3. Conflictes, violència i pau	Llei 13/2007, de 31 d'octubre, del Memorial Democràtic	Tot i que no conté cap menció explícita al foment de la cultura de pau, es relaciona directament amb aquest pla a través de la iniciativa per recuperar la memòria històrica de les víctimes de la Guerra Civil i de la repressió del franquisme.
4. Amenaces i reptes globals per a la pau	Pacte Nacional contra els Discursos d'Odi	Iniciativa liderada per la Generalitat de Catalunya, un compromís ferm per abordar aquest repte social amb un enfocament integral i transversal.
	Llei 27/2006, de 18 de juliol, de participació pública, de l'accés a la informació i d'accés a la justícia en matèria de medi ambient	En la mesura que posa l'accent en la possibilitat que la ciutadania (i les entitats) pugui intervenir, obtenir informació i recórrer davant l'Administració o els tribunals quan hi ha danys ambientals o riscos sobre el medi ambient.
	Llei 20/2009, de 4 de desembre, de prevenció i control ambiental de les activitats	Estableix els instruments normatius que preveuen la prevenció del dany ambiental, la responsabilitat per les activitats contaminants i la regulació de l'impacte sobre el medi.
5. Dones, pau i seguretat	Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes	Relació general amb aspectes transversals d'aquesta proposta de Pla Director sobre igualtat de gènere i no-discriminació. Menció explícita a la necessitat d'incorporar la perspectiva de gènere basada en drets humans a la cooperació al desenvolupament i al foment de la pau (article 51).
	Pla estratègic de polítiques d'igualtat de gènere 2019-2022	No hi ha una relació explícita amb el foment de la pau, però els eixos d'acció que estableix afecten de manera transversal al contingut aquest Pla (educació, política laboral, prevenció i erradicació de violències, visibilització de les dones i comunicació no sexista i transversalització de la perspectiva de gènere en polítiques públiques).

5. Dones, pau i seguretat	Llei 17/2020, de 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista	No estableix cap relació explícita amb el foment de la pau, però sí que es relaciona amb l'àmbit dels drets humans, i la naturalesa del seu contingut es relaciona directament amb diversos eixos d'actuació d'aquest Pla.
	Llei 8/2006, de 5 de juliol, de mesures de conciliació de la vida personal, familiar i laboral del personal al servei al servei de les administracions públiques de Catalunya	No estableix cap menció explícita al foment de la pau, però serveix de base per a les propostes de millora de la conciliació.
	Llei 19/2020, de 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació	Tot i que no fa menció explícita del foment de la pau, incorpora la igualtat i la no-discriminació com a principis rectors en qualsevol àmbit i actuació.